

Editorial. El cens d'arxius de Catalunya, pàg. 1 / Qüestions de treball. Microorganismes i arxius. Protocols i directrius per a la prevenció, el control i el tractament de les infeccions en el patrimoni documental, pàg. 4 / Digitalització dels registres medievals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona, pàg. 6 / Noticiari. pàg. 9 / Rerefons. L'Arxiu Gavín s'instal·la al monestir de les Avellanès, pàg. 33 / Subvencions als arxius de Catalunya 2007, pàg. 36 / Memòries d'un arxivador de secà. pàg. 38 / Bibliografia. pàg. 39

Editorial

El cens d'arxius de Catalunya

El cens d'arxius és un projecte que la Subdirecció General d'Arxius engega per tal de desenvolupar la legislació sobre arxius. Després de redactar els decrets sobre la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria documental i el Decret de Registre d'arxius que veuran la llum durant l'any 2008, és evident que s'han d'ampliar i millorar els ins-

truments propis de l'arxivística moderna. Entre aquests, el cens d'arxius i probablement, més enllà, l'inventari dels fons documentals, representen una eina fonamental per al coneixement del nostre patrimoni documental. Tant és així que des de la Subdirecció General d'Arxius s'ha planificat una actuació a mig termini que per-

metrà disposar d'un cens dels arxius de Catalunya. El camí és, òbviament, llarg, però s'està iniciant amb la fermesa i ambició que el projecte requereix.

Abans d'entrar a exposar les pautes o el punt de partida del cens d'arxius catalans, s'ha de revisar la legislació relacionada i que d'alguna manera condiciona i obliga el mateix cens i la mateixa administració en la seva execució.

El punt de partida seria la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, quan defineix document com "tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material, i qualsevol altra expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i les activitats socials de l'home i dels grups humans, amb exclusió de les obres d'investigació o de creació".

Genèricament es refereix a tots els documents públics que integren el nostre patrimoni documental. Pel que fa als documents privats, la llei ho fa dependre, en principi, de la seva antiguitat (quaranta anys o bé cent, segons que es tracti de persones jurídiques o físiques), llevat dels documents en un suport de caducitat inferior als cent anys, de documents conservats en arxius de titularitat pública o bé d'aquells que siguin integrats en el Patrimoni Documental de Catalunya per resolució del conseller de Cultura.

La segona disposició legal que vincula el cens és la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, que incorpora la mateixa definició del Patrimoni Documental de Catalunya, però aporta concrecions importants. Estableix que també integren el Patrimoni Documental de Catalunya "els documents de les institucions catalanes medievals i de l'antic règim vinculades a la Corona i els de les administracions de caràcter senyorial i jurisdiccional, singularment els documents inclosos en els fons que pels processos de desamortització són de propietat pública". També enumera força més detalladament els documents públics, tot fixant que "un cop concloses les fases activa i semiactiva, s'ha d'aplicar a tots els documents públics la normativa d'avaluació, sobre la base de la qual se'n determina la conservació, per raó del valor cultural, informatiu o jurídic, o bé l'eliminació". En aquest sentit hi ha una important refle-

xió a fer i que podríem resumir considerant que tots els documents integrants del Patrimoni Documental de Catalunya, pel mateix fet de formar-ne part, han de ser objecte de protecció, conservació, identificació i descripció, per tal que es pugui acomplir la funció social que els és inherent, semblantment als altres béns integrants del nostre patrimoni cultural. És ben evident que la clau de volta de la seva protecció i conservació i del seu ús social es troba en la identificació i la descripció. En aquest sentit, la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, crea tres figures determinants, dins les quals es troba integrat el Patrimoni Documental de Catalunya:

- 1) *L'Inventari del Patrimoni Cultural Català,*
- 2) *El Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional,*
- 3) *El Catàleg del Patrimoni Cultural Català.*

D'una altra banda, la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, en fer referència a l'Inventari del Patrimoni Cultural Català, especifica que "ha d'incloure el cens dels arxius que conserven béns integrants del patrimoni documental". Podem dir que crea, per tant, la figura del *Cens d'arxius*, que, consegüentment, cal acoblar amb les tres figures, suara esmentades, derivades de l'LPCC.

A partir d'aquestes consideracions, s'imposa, sobretot, de tenir un concepte clar de què és i ha de ser el *Cens d'arxius* i quines han de ser les seves diferències en relació amb l'*Inventari*. La lectura que sembla menys ambigua, més nítida, és que, quant al seu contingut de béns del patrimoni documental, *Cens d'arxius* i *Inventari* siguin idèntics, és a dir, que ambdues figures abraçarien la totalitat del patrimoni documental legalment definit. La diferència tallant vindria donada, estrictament, pel grau o nivell de descripció amb què els béns constarien dins una o altra figura.

El *Cens d'arxius*, d'aquesta manera, hauria de ser un repertori on tots els béns documentals (fons, grups de fons, col·leccions, documents solts, etc.), conceptuals com a "unitats de cens" de Catalunya figurarien sumàriament descrits mitjançant les seves dades identificatives bàsiques (nom del bé, abast cronològic, embalum, titular, lloc on es troba, etc.).

L'*Inventari* inclouria, igualment, tots aquests béns, però descrits amb molt més de detall, és a dir, contenint des d'inventaris fins a catàlegs. S'hauria de tractar sempre d'un instrument de descripció, mentre el *Cens* seria, estrictament, una eina d'identificació. Els béns del patrimoni documental inclosos dins el *Catàleg del Patrimoni Cultural* o bé dins el *Registre de Béns Culturals d'Interès Nacional* han de correspondre a dos esglaons superiors, específics per a aquells béns prèviament inclosos al *Cens* i a l'*Inventari* que, per la seva importància i significació, mereixin el grau de reconeixement i protecció especial inherents a aquestes dues figures de l'LPCC.

L'elaboració del *Cens* d'Arxius ha de partir d'un pla general d'actuació al conjunt del territori que, en la seva execució a cada comarca, ha d'acoblar-se a la situació arxivística en què cadascuna es trobi. Hi ha factors diversos que incideixen directament en la prioritat, la temporalització, la forma i l'eficiència en la consecució del *Cens* d'Arxius. El *Cens* s'ha d'articular mitjançant els arxius de la comarca que formin part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC). L'Arxiu Comarcal l'engega i l'organitza, però comptant amb la participació activa dels altres arxius registrats que hi hagi a la comarca, molt especialment amb els municipals. En aquest sentit, l'elaboració i l'actualització del *Cens* d'arxius, dins d'un municipi que compti amb un arxiu que forma part del SAC, correspon a l'arxiu municipal, que haurà de transferir a l'Arxiu Comarcal les dades que aplegui.

Pel que fa als arxius de l'Església Catòlica existents a cada comarca, el pla d'elaboració del *Cens* d'arxius ha de contemplar la col·laboració amb l'Arxiu Diocesà corresponent, d'acord amb el que estableix l'article 4 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i amb el fet que els arxius diocesans formen part del SAC. El pla d'elaboració del *Cens* d'arxius també haurà de comptar amb la participació i la col·laboració de centres d'estudis i associacions culturals, o bé fins i tot de persones físiques, que vulguin aportar-hi la seva experiència, el seu bagatge de coneixement del patrimoni documental comarcal o bé el seu treball desinteressat.

El grau d'eficiència en l'elaboració del *Cens* d'arxius, a cada comarca, és completament determinat per la trajectòria i el bagatge

amb què compti l'Arxiu Comarcal corresponent. Un arxiu comarcal de creació recent difícilment podrà elaborar el cens comarcal assolint el nivell de resultats que cal exigir. L'elaboració del cens requereix un bon coneixement del patrimoni documental comarcal, de la bibliografia comarcal, una trajectòria de presència social que faci conèixer el valor de la tasca portada a terme pel centre, una teranyina de contactes institucionals i personals, etc. Sense la suma de tot això, ben difícilment es podrà elaborar altra cosa que un instrument molt insuficient. Convé, per tant, contextualitzar la seva elaboració dins d'un ordre de prioritats.

El *Cens* d'arxius ha d'incloure aquells centres d'arxiu que no formin part del SAC i també tots els fons o altres agrupacions documentals, o fins i tot documents solts, que formin part del patrimoni documental de Catalunya, definit per la Llei del patrimoni cultural català i la Llei d'arxius i documents. Ha d'afectar, per tant, tota la gamma de fons i documents que figuren al *Quadre de fons*, és a dir, des de les institucions públiques a les persones físiques privades productores d'un fons, amb la variada gamma intermèdia existent entre els uns i els altres.

La diversitat i l'abundor d'arxius i de fons fa que sigui recomanable que l'elaboració del *Cens* d'arxius a cada comarca parteixi de prioritzar arxius de les administracions i institucions públiques i arxius i fons més importants o rellevants culturalment i històricament, o bé que necessitin una actuació més urgent des del punt de vista de la seva conservació i la seva integritat.

L'elaboració del *Cens* d'arxius, en molts casos, no implica altra cosa que la sistematització d'informacions i notícies de què molts arxius comarcals, especialment, ja disposen. D'una altra banda, el *Cens* ha de ser un instrument en construcció constant, en el sentit que s'hi hauran d'anar incorporant les notícies referents a noves unitats de cens que el desplegament de l'activitat dels arxius que formen part del SAC faci adquirir.

L'estat actual del cens d'arxius ens presenta un panorama tan ambiciós com engrescador i que permetrà disposar d'uns instruments qualitativament i quantitativament importants a partir de l'any 2009. Tot just s'ha iniciat una actuació que permetrà disposar de personal específic per a l'elaboració del cens amb la coordinació dels arxius co-

marcals i la direcció de la Subdirecció General d'Arxius. En aquest sentit, a partir del 15 de desembre de 2007 s'han iniciat actuacions de planificació del cens, es disposa de personal específic per executar-lo i s'ha concretat un calendari d'actuació que permet dissenyar un model metodològic d'aplicació del cens per cada comarca. Aquesta actuació s'iniciarà en les comarques del Priorat i el Vallès Oriental, i permetrà utilitzar la important informació que hi ha en els respectius arxius comarcals per modelar el projecte des d'elements metodològics, concretant instruments de treball i valorant les possibles variables que s'han de considerar en el treball de camp. Des de la Subdirecció General d'Arxius es desenvoluparà la direcció del projecte establint, coordinadament amb la resta d'agents implicats i, especialment, amb els arxius comarcals, les línies d'actuació en l'execució del cens.

Paral·lelament s'està fent l'inventari dels fons de la comarca de les Garrigues i vinculat a la construcció de l'Arxiu comarcal. Aquest inventari permetrà disposar d'un instrument exhaustiu sobre els diferents fons, públics i privats, de la comarca i serà un model a aplicar en futurs projectes d'inventaris de fons comarcals.

Com qualsevol repte des de l'SGA es pretén coordinar un equip de professionals vinculats al món arxivístic i cultural, especialment els professionals dels arxius comarcals, amb la missió de disposar d'un cens d'arxius de Catalunya de qualitat i en uns terminis raonables. Per aquest motiu esperem disposar de la màxima col·laboració de tots els agents implicats, ja que sumant esforços estem segurs d'aconseguir resultats eficients i que millorin la qualitat del sector arxivístic de Catalunya.

Qüestions de treball

Microorganismes i arxius. Protocols i directrius per a la prevenció, el control i el tractament de les infeccions en el patrimoni documental

M. Àngels Calvo i Torras

La preservació i conservació del patrimoni documental és una de les funcions bàsiques assignades als arxius, juntament amb la custòdia, el tractament i la comunicació dels documents i de la informació que contenen. Catalunya i els països europeus en general disposen d'un ric, divers i voluminós patrimoni documental acumulat al llarg dels segles, el qual representa el testimoni de la seva identitat, la garantia de la seva memòria històrica i el suport a la investigació i el coneixement. Aquest ric patrimoni, pe-

rò, també ha estat i està exposat a diferents agents i elements que posen en perill la seva integritat, conservació i perdurabilitat. Des de fa anys, les institucions i professionals relacionats amb el patrimoni documental s'han preocupat de promoure accions i actuacions que serveixin per garantir la seva conservació en condicions i per prevenir l'aparició de factors negatius. Però també és cert que queda molt camí per recórrer, que hi ha nombroses assignatures pendents i que els fronts oberts en l'àmbit

de la preservació i conservació dels documents són diversos.

Un dels factors més complexos i més generalitzats que incideix en la conservació dels documents és la contaminació i el desenvolupament de microorganismes que, per la seva activitat metabòlica i el seu propi desenvolupament, poden alterar i/o destruir els papers i altres suports documentals. Aquests microorganismes (fongs i bacteris) són difícils d'eradicar com a conseqüència de les condicions mediambientals i poden arribar a produir la destrucció total dels documents afectats.

D'altra banda es constata que, en els darrers anys, s'ha desencadenat un procés d'expansió i generalització d'aquest tipus d'alteracions d'origen biòtic, situació que porta a plantejar la necessitat d'afrontar el problema d'una manera global, científica i urgent.

La creació d'un grup d'investigació

Per aquestes raons i arran de les darreres experiències compartides per les institucions, empreses i persones que s'enumeraran més endavant, és una necessitat ineludible encarar aquest problema i arribar a proposar solucions i propostes d'actuació que permetin d'una banda prevenir i de l'altra, afrontar aquest important problema de manera científica, contrastada, consensuada i amb les màximes garanties d'èxit.

En aquest sentit s'ha portat a terme un projecte interdisciplinari amb l'objectiu inicial d'analitzar exhaustivament el problema des dels diferents àmbits i punts de vista possibles i formular un seguit de recomanacions i propostes d'actuació preventiva així com una metodologia i pla d'actuació en el cas de la presència activa de microorganismes, tenint en compte els tractaments més idonis en cada cas, segons el microorganisme majoritari causant del problema. El Grup d'investigació format per desenvolupar aquest projecte el componen persones i entitats representants dels diferents sectors implicats: universitat, administració pública i empresa.

La composició del Grup d'investigació és la següent:

Universitat

- Universitat Autònoma de Barcelona – Departament de Sanitat i d'Anatomia Ani-

- mal (M. Àngels Calvo / Carles Adelantado)
- Universitat Autònoma de Barcelona – Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (Ramon Alberch)
- Universitat Ramon Llull (Institut Químic de Sarrià) (Montserrat Agut)

Administració Pública

- Ajuntament de Barcelona – Arxiu Històric de la Ciutat (Xavier Tarraubella/Gemma Valls)
- Ajuntament de Barcelona – Arxiu Municipal Administratiu (Montserrat Beltran)
- Ajuntament de Barcelona – Departament d'Arquitectura (Joan González Gou)
- Generalitat de Catalunya – Subdirecció General d'Arxius (Ramon Planes)
- Generalitat de Catalunya – Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Riscos laborals (Alicia Roma)

Empresa

- Estudi B2. Conservació i Restauració (Carme Bello / Àngels Borrell)
- Gestior Químics SL (Maite Galofré / Ricard Galofré)

Tenint en compte les característiques del projecte, el seu lideratge científic ha anat a càrrec de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Finalitat del Grup

Les finalitats fonamentals del Grup han estat:

Elaborar un marc general de preservació i actuació que permeti neutralitzar les plagues i infeccions de microorganismes que posen en perill la conservació del patrimoni documental.

Proposar les condicions d'estructura (materials recomanables, sistema de quarantena i tractament previ abans d'incorporar nou material al fons ja existent, entre d'altres) i de climatització òptimes d'un arxiu per aconseguir prevenir el desenvolupament dels microorganismes.

Proposar les mesures que cal adoptar en cas de la detecció de problemes ocasionats per microorganismes.

El fruit del treball que s'ha fet ha quedat reflectit en l'elaboració dels protocols i directius següents:

- I. DIRECTIUS CONSTRUCTIVES DELS DIPÒSITS D'ARXIU

II. DIRECTRIUS PER PREVENIR EL DESENVOLUPAMENT D'UNA INFECCIÓ III. PROTOCOL PER AL CONTROL DE NOUS INGRESSOS DE DOCUMENTACIÓ IV. PROTOCOL PER A LA IDENTIFICACIÓ DE MICROORGANISMES QUE AFECTEN EL PATRIMONI DOCUMENTAL V. PROTOCOL PER A LA PREVENCIÓ DE RISCOS PER A LA SALUT DAVANT EL DESENVOLUPAMENT DE MICROORGANISMES EN MATERIAL D'ARXIU	VI. PROTOCOL D'ACCIÓ EN CAS D'INFECCIÓ VII. DIRECTRIUS PER AL TRACTAMENT QUÍMIC DE DOCUMENTS I ESPAIS INFECTATS VIII. DIRECTRIUS I RECOMANACIONS PER A LA REUBICACIÓ I AÏLLAMENT DE DOCUMENTACIÓ INFECTADA I TRACTADA IX. PROTOCOL D'ACCÉS I CONSULTA DE DOCUMENTACIÓ INFECTADA I TRACTADA

Digitalització dels registres medievals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona

Laureà Pagarolas i Sabaté, director tècnic de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona

El mes de gener de 2007 s'inicià l'execució del projecte de digitalització i microfilmació dels registres medievals de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona (AHPB), dependent del Col·legi de Notaris de Catalunya. Es tracta d'un fons extraordinari de 5.305 volums, des del final del segle XIII fins al 1500. De fet, aquest projecte, pioner i el de més ampli abast dut a terme tant al nostre país com a l'Estat sobre protocols, amb l'obtenció de gairebé un milió d'imatges, es planificà durant el 2006 i s'ha acabat de perfilar en el decurs del 2007. Programat amb un període d'execució de quatre anys, amb el projecte es pretén disposar d'unes còpies de seguretat per preservar uns originals d'elevat valor històric i obtenir unes còpies de consulta per facilitar-ne la difusió.

Les experiències dutes a terme, en aquest camp de la reproducció dels registres notariais i dels protocols, són encara relativament pobres, sobretot si les comparem amb les d'altres tipologies documentals. El cai-

re secret i el valor jurídic privat del document notarial sens dubte n'ha estat el factor decisiu. Tanmateix, l'alt nivell de consulta dels protocols o el seu mateix caràcter seriat determinaran que, en un futur molt immediat, s'emprenguin d'altres accions en el camp de la digitalització d'aquests rics fons.

Abans d'iniciar l'aplicació del programa de reproducció, es féu una valoració prenent en consideració els tres paràmetres usuals de nivell de consulta, valor històric i estat de conservació de la documentació. D'acord amb aquests paràmetres, es proposaren tres plans d'actuació: els registres medievals, per esdevenir una font històrica excepcional; els índexs dels protocols dels segles XVIII i XIX, per facilitar la recerca i la localització ràpida i precisa dels documents concrets, o bé algunes sèries especials, d'elevat interès històric i de consulta freqüent, com ara les escrivanies de Marina o les col·leccions de pergamins.

Considerades les tres possibilitats, ens inclinarem a començar pels registres medievals per diverses raons. En primer lloc, perquè es tracta d'una font històrica d'un valor extraordinari per a qualsevol tema, des de la història social o econòmica fins a la de la cultura, de l'art o de les mentalitats, i perquè molts cops és una font gairebé exclusiva. Després, atès el seu estat de conservació, força deficient, que recomana la seva reproducció per preservar-la i evitar-ne el deteriorament progressiu. I, encara, perquè aquests registres estan ja descrits en el volum primer del nou inventari de l'AHPB. En tot cas, el problema que plantegen aquests

fons és el derivat del seu estat de conservació. Això obliga a una major inversió de temps i de recursos humans, tant en la preparació com durant la reproducció.

L'any 2006 s'elaboraren els informes previs i es realitzaren les entrevistes amb les empreses sectorials. Finalment, el dia 26 d'octubre se signà el contracte amb Artyplan Document, una divisió especialitzada en digitalització i gestió documental d'Artyplan, SA. Durant els darrers mesos del 2006, es treballà en l'establiment de les pautes de procediment, s'instal·là el maquinari en un dels soterranis dedicat a arxiu i es dugueren a terme les proves pertinents. Després de tot el procés preparatori, el gener del 2007 s'inicià l'execució del projecte que ara presentem. I el procediment que se segueix el podríem esquematitzar en les fases que breument es descriuen a continuació.

1. Preparació de la documentació

La tasca de digitalització requereix de tot un seguit d'accions encaminades a la preparació prèvia i imprescindible dels volums, i això encara amb més raó pel fet que es tracta d'un fons antic. Cal dir que, en aquest cas, es comptava amb l'avantatge de disposar de les fitxes amb informació suficient de cada registre, mitjançant l'inventari recentment editat per la Fundació Noguera. Per això, ens hem estalviat la que seria la primera tasca, la d'elaboració de la fitxa de cada unitat documental.

A més d'aquesta tasca bàsica, s'ha entès que n'hi ha unes altres tres de necessàries. En primer lloc, convé determinar si un registre es pot digitalitzar o no. El cert és que, contràriament al que hauríem desitjat, no tots els registres es podran reproduir, si més no en aquesta primera fase. Molts dels registres més antics ens han pervingut en mal estat, atacats per les humitats, els insectes, els microorganismes o les mateixes tintes ferruginoses. Per això, ha calgut deixar de banda, en espera que puguin ser restaurats, els volums que presentaven un estat general tan dolent que no permetien ni tan sols passar els fulls o, també, els que presentaven problemes de fulls esquinçats, bocins de folis solts o taques generalitzades.

En segon lloc, cal procedir a la foliació dels registres, tasca feixuga però del tot necessària perquè cada imatge pugui quedar identificada. Cert que alguns registres ja presenten una foliació original i d'altres la tenen d'èpoques recents, però la majoria no han estat foliats o, encara, aquesta tasca s'ha fet de manera deficient. De fet, la correcta foliació facilita la tasca de digitalització a tots els nivells, és a dir, tant en el moment de la captació d'imatges com en el de control de qualitat, alhora que permetrà la recuperació de la informació de manera més segura, certa i fiable.

Finalment, cal ordenar els fulls solts. De fet, tot i que en el moment d'elaboració de l'inventari ja es confeccionaren bosses amb els fulls solts, encara resten alguns registres amb documentació solta intercalada enmig dels plec o entre els fulls. Aquests fulls o simples retalls s'extreuen del seu lloc, amb indicació de la provinença, i es confeccionen amb ells unes petites carpetes, que s'identifiquen amb la mateixa signatura que el registre.

2. Digitalització

La captura dels originals destinada a la preservació o màster es fa en color RGB, format TIFF i a 300 DPI de resolució al 100% de l'original i sense compressió, amb la qual cosa es garanteix una reproducció de qualitat i fidel sota els preceptes recomanats pels estàndards internacionals. El procés es fa amb un escàner d'àrea de llum no agressiva i sense contacte amb els originals. Així, s'elabora una carpeta digital o directori per a cada registre i una imatge TIFF per a cada pàgina.

De manera gairebé paral·lela a la digitalització, s'ha considerat convenient establir uns controls de qualitat estrictes, més necessaris en un projecte d'aquesta envergadura i sobretot tractant-se de documentació tan complexa. D'aquesta manera, a més dels controls habituals estipulats per l'empresa, s'ha reforçat el control de qualitat amb la confrontació de l'original amb les imatges capturades.

3. Transformació d'arxius

Un cop finalitzat el procés d'escaneig i passat el control de qualitat, els directoris digitals resultants se sotmeten a un procés de conversió mitjançant un programari específic per crear els arxius de consulta. Així, les diferents imatges són transformades a format PDF de 150 DPI de resolució i amb la tecnologia de compressió JPG. De fet, cada registre/directori és convertit en un PDF multipàgina, que pesa menys, i es creen unitats per agrupacions lògiques per tal de facilitar-ne la consulta.

4. Transvasament i emmagatzematge de la informació

Tant els arxius de preservació o TIFF com els de consulta o PDF són transferits i emmagatzemats en un RAC de discos durs externs. Sobre aquest punt, convé comentar que un projecte de tal magnitud requereix d'un període de prova per donar resposta correcta a tot un seguit de qüestions tècniques. En un principi s'havia projectat guardar tant la còpia de preservació com la de consulta en DVD. Tanmateix, davant els problemes que es podrien derivar de la gestió d'un total de més de 8.500 DVD, es proposà de substituir-los per un RAC de discos durs externs de 2 TB de capacitat cadascun.

El que és cert és que els discos durs externs ofereixen un seguit d'avantatges sobre els

DVD: elevada capacitat d'emmagatzematge; generació de menys suports físics, amb l'estalvi consegüent de la gestió complexa d'una quantitat tan enorme de DVD; facilitat de transvasar informació massivament, com també de fer migracions futures; facilitat en la gestió d'errors o en la incorporació de noves imatges; possibilitat d'adaptar-hi sistemes de seguretat extres, etcètera. A més, aquest RAC de discos durs externs, gestionat pel Col·legi de Notaris, dona unes majors garanties de control, de seguretat i de manteniment de la informació, alhora que permetrà futures incorporacions d'imatges d'aquells registres la digitalització dels quals avui no ha estat possible pel seu estat de conservació deficient.

D'altra banda, davant l'eventualitat de deteriorament d'algun d'aquests discos durs externs, es fa una còpia tant del TIFF de preservació com del PDF de consulta. Això dona encara una major seguretat a tot el procés, amb una nova còpia, més enllà de l'original, del màster o TIFF, del PDF i del microfilm.

5. Confecció de microfilm

A partir de les imatges digitalitzades de preservació o TIFF es confeccionarà, al final de cada fase d'acord amb la programació establerta, el microfilm en bobina de 35 mm, en blanc i negre, que constituirà una mesura de seguretat major que la preservació digital. Aquest punt, de vegades poc considerat en els projectes de digitalització, cal tenir-lo molt en compte en tractar-se de fons històrics, per raó de la major durabilitat d'aquest suport (100/200 anys).

6. Servei de les imatges als usuaris

Finalment, quan es disposi d'un nombre d'imatges considerable i es cregui oportú de fer-ho, es posarà al servei dels investigadors i usuaris de l'AHPB els directoris de consulta en format PDF, mitjançant la instal·lació de les pantalles a la sala de consulta, connectades al servidor central i amb el programa d'accés pertinent. I, en darrer terme, com a última etapa del procés, el Col·legi de Notaris valorarà la possibilitat de posar a Internet aquestes imatges digitalitzades dels registres medievals de l'AHPB, per tal que puguin ser consultats des de qualsevol punt.

Noticiari

Subdirecció General d'Arxius

Acord de col·laboració entre el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació per a l'elaboració d'un inventari sumari dels fons documentals que continguin informació sensible relacionada amb el període 1931 a 1980

Els arxius són una de les fonts primàries i primordials d'informació per preservar la memòria històrica; en aquest sentit, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, que té les competències en arxius en l'àmbit català, té objectius complementaris amb altres òrgans de l'administració que contemplan treballar en projectes transversals de recuperació d'elements que integren i configuren la memòria històrica. Entre les funcions de la Direcció General de la Memòria Democràtica del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, hi ha la d'establir mecanismes de col·laboració amb altres organismes públics per desenvolupar projectes transversals i gestionar les indemnitzacions als expresos polítics de la guerra i el franquisme. Per aquest fet, aquesta direcció general està interessada a conèixer l'estat d'organització i accessibilitat de la documentació de 1931-1980, en la mesura que pot comportar una millor salvaguarda dels drets de tots aquells que patiren els efectes de la guerra i la repressió posterior.

La documentació objecte d'aquest acord té un valor lligat a la informació i al testimoni que proporciona amb relació a la història col·lectiva contemporània; a més a més, pot contenir dades necessàries per a la protecció de drets d'individus per la qual cosa, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, a través de la Subdirecció General d'Arxius, i el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació, mitjançant la Direcció General de la Memòria Democràtica, col·laboraran en la realització d'un inventari sumari dels fons documentals que continguin informació sensible dels anys 1931-80, assenyaladament els conservats en arxius judicials, militars i dels governs civils. En el marc d'aquesta col·laboració, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, mitjançant la Subdirecció General d'Arxius, aportarà els recursos humans i materials necessaris per a l'elaboració de l'esmentat inventari. Alhora, el Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació farà una aportació econòmica de 30.000 euros amb destinació a l'acció objecte d'aquest acord.

S'han digitalitzat 45 Llibres de Consells del segle XIV dels fons municipals d'Igualada, Tàrrrega i Cervera

A instàncies del CSIC, Institució Milá i Fontanals, s'ha engegat un projecte de digitalització de documentació municipal medieval catalana que enguany ha començat amb la digitalització dels *Llibres de Consells* de les ciutats d'Igualada, Tàrrrega i Cervera.

Seguint les directrius tècniques de la Subdirecció General d'Arxius i dels arxiviers responsables de la documentació, s'ha portat a terme la digitalització de 9 *Llibres de la Universitat d'Igualada* del fons municipal d'Igualada, 4 volums de la sèrie *Llibres de Consells* del Fons municipal de Tàrrrega i 32 volums de la sèrie *Llibres de Consells* del Fons municipal de Cervera. Tota la documentació correspon al segle XIV i està dipositada als arxius comarcals de l'Anoia, l'Urgell i la Segarra, respectivament.

La digitalització d'aquesta documentació s'ha fet a l'Arxiu Comarcal de la Segarra (Cervera) durant el març del 2007 i les despeses han estat assumides pel CSIC, Institució Milá i Fontanals. L'operació ha permès als arxius comarcals que custodien la documentació i a la Subdirecció obtenir imatges d'alta resolució de preservació (300 dpi en format TIFF) i còpies de més baixa resolució per a la consulta (PDF) dels documents esmentats.

Adquisicions

La Subdirecció General d'Arxius ha adquirit, entre altres, els següents documents històrics: *Llibre borrador manual lletra A de Rafael Valldejuli y Mallachs, corredor real de cambis de Barcelona* (1780-86), un llibre de comptes d'Esteve Vilallonga (Canet de Mar, 1797-1818), un lligall de documents de Josep Domènech i Estapà, arquitecte (1895-1907), *Diàlogo de la doctrina cristiana per a instruhir ab més claredat* (segle XVIII), 9 pergamins de la família Sintes (Menorca, 1611-1741), un formulari i tractat de notaria de Francesc Alenyà i Piferrer (Castelló d'Empúries, 1731), un llibre d'actes de la Junta de Agrupación y Pío Auxilio de Barcelona (1835-1934), un *Manuale instrumentorum* de Josep Querol (Lleida, 1684), un capbreu de Besora (1594-99), un plec de documents referents a Santa Maria del Mar i el Fossar de les Moreres (Barcelona, 1817), un manuscrit referent a contraban a la Vall d'Aran (1825), un plànol original de Josep Ribas i Daniel (la Selva, 1805), un quadern de bitàcola de la goleta *Victorina* (Barcelona, 1854-56), 19 documents de Vallmanya (Pinós, Solsonès, s. XVIII-XIX), 264 segells de la Unió Catalanista i una carta autògrafa de Josep Puig i

Cadafalch (s. d.), 6 pergamins (Folgueroles i Vilafranca del Penedès, 1260-1423) i dos documents de paper referents a la guerra i la postguerra (Barcelona, 1937 i 1940).

Ajuts de l'SGA a entitats privades sense finalitat de lucre

Mitjançant una ambiciosa política de subvencions, la Subdirecció General d'Arxius ha destinat una part important del seu pressupost a donar suport, a banda de les subvencions que anualment s'atorguen per concurrència pública, a aquelles institucions, fundacions i associacions que, implicades en la preservació del patrimoni documental català, han sol·licitat una ajuda per tal de poder completar les seves actuacions.

Entre la diversitat de subvencions que s'han adjudicat l'any 2007 podríem destacar-ne algunes: La Fundació Pau Casals que treballa per la preservació del patrimoni documental i oral de Pau Casals. L'Arxiu del monestir de Sant Pere de les Puel·les, un dels arxius monàstics més importants de Catalunya que, malgrat les vicissituds que ha patit el monestir, ens ha arribat força complet; la seva documentació s'inicia el segle x, manté continuïtat fins els nostres dies i conté, entre altres, manuscrits litúrgics, dos mil pergamins, protocols notarials, capbreus, llevadors, llibres de beneficis, etc. L'Ateneu Barcelonès, que té un arxiu que és testimoni de primer ordre per a la història de la cultura catalana contemporània. L'Associació Aula de Música de Vilassar de Mar, que té un fons molt important de partitures musicals, i el Fòrum de Municipis Indians, que permet donar suport a la recerca i la investigació històrica de les societats catalana i cubana, especialment a partir de l'estudi de diversos fons notarials, municipals, personals i patrimonials.

Arxiu Nacional de Catalunya

Documentació no textual a Internet

L'Arxiu Nacional de Catalunya ha posat en fase de proves l'aplicatiu que permetrà la publicació de dades a Internet i, per tant, la consulta a distància dels fons i documentació no textual de la nostra institució. A partir d'ara fotografies, mapes i plànols, cartells i altra documentació impresa així com documentació sonora i audiovisual podran ser consultats a Internet fet que permetrà al ciutadà la recerca i consulta de les dades dels fons i de la documentació no textual que es troben mecanitzades en el programari GANC-Imatges, i alhora visualitzar les imatges associades al document sempre que es compti amb les autoritzacions corresponents. L'accés a la nova publicació de dades a Internet de la documentació no textual possibilita les consultes a dos nivells. En primer lloc la cerca simple es-

ta plantejada per a usuaris no avançats i adreça les consultes principalment a tres taules desplegable on s'agrupen els termes controlats per temes, noms i llocs. En segon lloc tenim una cerca avançada que se subdivideix en cerca per fons o per tipus de document. El resultat de les cerques es presenta en format taula i des d'aquí es pot accedir a les unitats de catalogació i a les seves imatges associades, així com al full de reserva de documentació.

El Llibre d'actes de la Institució de les Lletres Catalanes consultable a Internet

Des d'octubre de 2007 es pot accedir a través del lloc web de l'ANC a les imatges digitals del llibre d'actes de la Institució de les Lletres Catalanes, organisme creat el 13 de setembre de 1937, en plena Guerra Civil, per fomentar la literatura catalana i que es va mantenir actiu fins a finals de gener de 1939, quan els seus membres van marxar a l'exili.

El llibre conté les actes de 47 reunions fetes entre el 22 de setembre de 1937 i el 27 de gener de 1939, que corresponen a un total de 136 imatges digitals –cada imatge correspon a una pàgina d'informació. A través de l'aplicatiu GANC, que gestiona els instruments de descripció en suport electrònic de l'arxiu, s'ha vinculat la unitat de catalogació que descriu el llibre d'actes amb les seves imatges. Posteriorment, de cada imatge, se n'han descrit les dates de les sessions que conté.

Les imatges apareixen ordenades cronològicament, segons la data de les actes, que es mostra a la descripció; per tant la seva recuperació cronològica és ràpida. Un cop localitzada l'acta de la sessió que es vol consultar, es pot visualitzar la seva imatge en mitjana o en alta resolució i es pot desar en fitxer.

El Servei Didàctic de l'ANC (SDANC) publica dos volums de la Col·lecció Exposicions. Una mirada crítica

Amb el títol *Apropem-nos a l'exposició, 25 anys de l'ANC, la comunicació de la memòria*, es presenten

els continguts de la mostra que va organitzar l'ANC amb motiu de la commemoració del seu 25è aniversari, juntament amb els recursos didàctics que facilitaran la seva explotació pedagògica.

Centrats en l'Arxiu Nacional de Catalunya, els continguts de l'exposició són aplicables també a altres arxius de Catalunya i poden col·laborar en la comprensió de les funcions que desenvolupen i les tècniques que apliquen aquestes institucions per a la conservació del patrimoni documental que gestionen.

La diversitat de documents que es presenten palesa la gran varietat de fons i de tipologies documentals que conserva l'ANC i permet comunicar als usuaris escolars les múltiples possibilitats de recerca que ofereixen.

El tercer volum de la col·lecció apareixerà en breu sota el títol *Apropem-nos a l'exposició Guerra Civil a Catalunya, testimonis i vivències*.

La Normativa interna d'accés, consulta i reproducció dels fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya

Des del passat mes de gener l'Arxiu Nacional de Catalunya disposa d'un nou instrument fruit de l'anàlisi de les necessitats dels serveis dels usuaris de l'arxiu. Es tracta de la *Normativa interna d'accés, consulta i reproducció per als usuaris de l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)*, la qual ha d'esdevenir una eina de treball que faciliti la tasca dels arxiviers i alhora, que sigui l'instrument mitjançant el qual els usuaris puguin orientar-se quan vulguin accedir als fons de l'ANC i fer-ne ús.

La Normativa regula principalment l'accés dels usuaris a la Sala de consulta i estableix el procediment de sol·licitud i d'accés a la documentació. També delimita i regula la reproducció i ús de la documentació i la cessió en préstec temporal dels documents.

El procés de redacció s'inicia l'any 2005 amb l'elaboració d'una primera versió consensuada per les àrees de treball de l'arxiu; l'any 2006 s'ha fet la revisió i validació del text per part de l'Assessoria Jurídica del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. La darrera redacció del text i la implantació definitiva s'ha fet a començaments de l'any 2007.

El document està estructurat en nou apartats els més rellevants dels quals són els dedicats a l'accés, reproducció i ús de la documentació. També cal destacar els apartats que estableixen el Servei d'Informació i Referència, el procediment de la cessió en préstec temporal dels documents de l'arxiu i l'apartat relacionat amb els drets i deures de l'usuari. En aquest darrer apartat s'introdueix un element clau que consisteix a posar a disposició dels usuaris fulls de suggeriments i reclamacions, i també la possibilitat de complimentar enquestes de satisfacció, de forma anò-

nima, la qual cosa permet analitzar i avaluar els nivells de satisfacció dels usuaris amb relació als productes i serveis que ofereix l'arxiu per tal de millorar la seva qualitat.

Finalment el document conté els formularis normalitzats amb relació a l'accés i a la consulta dels fons dipositats a l'arxiu.

La Normativa interna d'accés i consulta dels fons de l'ANC és un pas més en el camí de la normalització i de la millora contínua dels seus processos de gestió.

Podeu consultar aquest document a la web de l'arxiu (<http://cultura.gencat.net/ANC/>).

El fons de la família Nadal ingressa a l'ANC

La família barcelonina Nadal desenvolupà una activitat econòmica destacada des de les acaballes del segle XVIII. El 1776 Joan Baptista Nadal i Aroles (mort el 1819), fill segon d'un sombrero, impulsà des de la seva botiga del Born amb Vidieria, una companyia comercial tèxtil internacional. La societat adquiria teles a diversos punts d'Europa i contractava a particulars barcelonins l'elaboració de productes tèxtils de seda, llana i cotó. El seu fill Joan Nadal i Ferrater (1778-1867) amplià les seves activitats al proveïment militar dels exèrcits francesos a Catalunya durant les primeres dècades del vuit-cents i a l'arrendament de diversos drets fiscals. Empleat inicialment a la botiga de panys Balasch i Camarasa, Joan Nadal i Ferrater acabà per adquirir-la i transformar-la en *Joan Nadal y Cía*, especialitzada en el comerç de draps de llana, alhora que concentrà els seus negocis cotoners sota la firma *Nadal y Ribó*. Resultat dels capitals acumulats per la família, el seu nét i successor Josep Maria Nadal i Vilardaga (1835-1909) heretà un considerable patrimoni immobiliari a la ciutat i a l'entorn de Barcelona (especialment a Sant Martí de Provençals i a Sant Andreu de Palomar), que li permeté una destacada actuació política i social com a hisendat conservador a les acaballes del segle XIX. Alcalde de Barcelona entre el 1896 i el 1897, durant el seu mandat es produí l'agregació de Sant Andreu a la capital catalana. President del Cercle del Liceu (1880) i membre de la Junta Directiva de l'Institut Català de Sant Isidre (1895-1898), entre altres càrrecs, fou vocal de la Caixa d'Estalvis (1883), membre del Consell d'Agricultura, Indústria i Comerç i vocal de la Junta de Beneficència de la Província de Barcelona (1908). El 1900 fou designat senador.

El fons aplega la documentació produïda i rebuda per tres generacions de la família Nadal, les de Joan Baptista Nadal i Aroles, Joan Nadal i Ferrater i Josep Maria Nadal i Vilardaga, preferentment entre el 1776 i el 1900. Destaca amb especial interès la documentació de les dues primeres, relativa a la gestió de la botiga del Born i la societat *Joan Nadal y Cía*, de les quals es con-

serva bona part de la seva informació comptable i comercial. Així mateix, destaca la relativa als títols de propietat dels béns immobles a Barcelona i diverses poblacions, així com a l'administració dels arrendaments fiscals (drets sobre els aiguardents, les lleudes i el Pes del Rei) i els proveïments militars, que permeten un apropament a la intervenció francesa a la Catalunya de les primeres dècades del segle XIX. El fons inclou la documentació relativa a la gestió del patrimoni immoble, les relacions amb els procuradors, el cobrament d'arrendaments, censos i lloguers, així com al pagament de contribucions. Finalment, destaca la documentació relativa a l'actuació pública de Josep Maria Nadal i Vilardaga dins l'administració local, provincial i estatal.

Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà

Ingressa el fons de l'Ajuntament de Vilamacolum

El 12 de març fou signat el conveni de dipòsit del fons de l'Ajuntament de Vilamacolum a l'ACAE, així han ingressat catorze metres lineals d'aquest municipi que comprenen com a dates extremes els anys 1846 fins al 1985. Cal destacar la continuïtat de les sèries documentals municipals que comencen a mitjan segle XIX. També ha ingressat el fons del Jutjat de Pau de Vilamacolum (1855-1979) amb un metre lineal i altres interessants associacions: la Societat Recreativa "La Ampurdanesa" (1940-1971), el Sindicat Agrícola de Vilamacolum (1936-38) i un llibre d'actes del 1936 del Centre d'Esquerra Republicana Socialista (1936-37).

Ingressa una col·lecció de 250 imatges de monuments megalítics altempordanesos

L'existència segura durant la prehistòria de grans extensions d'aiguamolls a les muntanyes i valls de l'Albera, serra de Rodes i cap de Creus, a cavall entre l'Alt Empordà i el Rosselló, en una extensió d'uns 700 km², fa comprensible l'elecció d'aquesta llenca de terres altes com a hàbitat molt apropiat perquè algunes comunitats pageses i ramaderes s'hi instal·lessin fa més de 5.000 anys, alguns vestigis de les quals són les nombroses construccions funeràries de dòlmens i sepulcres de corredor, i menhirs que ens han arribat a l'actualitat. Una interessant col·lecció de 250 imatges en color, fetes fa una quinzena d'anys, preses dels monuments megalítics altempordanesos han estat ingressades i posades a l'abast públic.

L'associació Grup de Joves Taballera-86 del Port de la Selva lliura el seu fons

Aquest grup juvenil es va constituir legalment

com a plataforma d'expressió del jovent del Port de la Selva fa vint anys, amb un clar precedent amb l'agrupament escolta que als anys seixanta havia funcionat al poble. Portaven activitats dins de l'excursionisme, festa major, pessebre vivent, carnaval, teatre, sortides a esquiar i acampades a la cala Taballera, a més d'escoles de natura al cap de Creus. A part de la documentació administrativa i de gestió de l'associació, completen el fons nombroses fotografies en color de les diferents sortides i activitats del grup. Una vegada conclòs l'inventari, ha quedat instal·lat en dues capsas arxivadores convencionals i 239 imatges (1978-2006).

Restauració de quatre padrons d'habitants

El mes d'agost la restauradora gironina D. Velasco ha lliurat els quatre padrons d'habitants dels municipis d'Avinyonet de Puigventós del 1834, Borrassà del 1844, Viladamat del 1901 i la Vajol del 1936, els quals ha netejat tant de taques d'humitat i brutícia com de microorganismes, a més de refer la fragilitat del paper, de restituir pèrdues de suport i d'aplanar estrips i altres plec i deformacions. Els padrons d'habitants són una sèrie documental molt consultada que va més enllà de la simple genealogia.

Exposició del centenari de la construcció de la presó de Figueres

Amb motiu del centenari de l'inici de la construcció de l'actual presó, el Centre penitenciari de Figueres ha organitzat una exposició retrospectiva sobre la història d'aquest edifici en el seu marc local i en el context polític i penal que han caracteritzat el segle XX al nostre país. La mostra ha pogut ser visitada al castell de Sant Ferran entre els dies 27 d'octubre i 11 de novembre i ha permès mostrar un nombre rellevant d'objectes i documents, alguns de finals del segle XIX. Entre la documentació exposada, els visitants hi han pogut veure la reproducció parcial dels expedients d'algunes persones internades al centre entre finals de l'any 1939 i prin-

cipis de 1940 per raons polítiques. Aquest tipus d'expedients formen part del fons històric del Centre penitenciari de Figueres que es custodïa a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà i constitueixen una important font documental per a l'estudi de temes de gran rellevància com la repressió franquista en la immediata postguerra.

Donació de tres àlbums de targetes postals antigues

L'Arxiu ha rebut, fruit de la generositat d'un particular, la donació de dos petits àlbums de targetes postals amb imatges de la ciutat de Figueres i del castell de Sant Ferran captades pel fotògraf Jaume Tort entre els anys 1922 i 1936, i un tercer àlbum d'iguals característiques que els dos anteriors que aplega una col·lecció de postals de Cadaqués editades l'any 1926 per Ivo Sala. El conjunt d'aquesta quarantena d'imatges és un material de gran valor documental i potencial il·lustratiu, que permet copsar els canvis que han experimentat ambdues localitats empordaneses en el darrer mig segle tant des del punt de vista urbanístic com paisatgístic. Les postals dels tres àlbums, que es troben en bon estat de conservació, s'han incorporat a la Col·lecció d'Imatges de l'ACAE i resten a la disposició dels ciutadans perquè els puguin consultar i estudiar.

Publicació de les actes del congrés sobre paisatge i identitat empordanesa

El dia 22 de novembre es van presentar a Figueres les actes del congrés que, amb el títol *El paisatge, element vertebrador de la identitat empordanesa*,

va tenir lloc entre aquesta ciutat i el Castell de Peralada els dies 20, 21 i 22 d'octubre de 2006 organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos de Figueres amb motiu del seu 50è aniversari. La presentació de la publicació anà a càrrec de l'actual president de l'entitat, Pere Gifre, i del seu antecessor en el càrrec, Eduard Puig Vayreda. Els dos volums de què consten aquestes actes són sens dubte una mostra evident de l'excel·lent acollida que tingué el congrés, amb la participació de 120 congressistes i l'exposició d'una seixantena de comunicacions que contribuïren a generar un enriquidor intercanvi d'idees al voltant dels eixos de debat de la trobada (territori i medi natural, transformació del paisatge en època antiga i moderna, i el paisatge com a element inspirador de la creació artística). Les actes estan dedicades al Dr. Albert Compte, en reconeixement de la seva dedicació a l'Institut i per la important tasca docent i investigadora que ha dut a terme al llarg de la seva vida.

L'exposició de «L'Any de la Fred» continua el seu itinerari per l'Alt Empordà

Gairebé dos anys després de la seva inauguració a Figueres i d'haver viatjat per la major part de poblacions altempordaneses, l'exposició «1956. L'Any de la Fred. L'Observatori Meteorològic de Girona», organitzada conjuntament per l'Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà i l'Arxiu Històric de Girona, continua amb èxit el seu itinerari per la comarca. La mostra proposa una mirada històrica, complementada amb dades científiques, dels efectes de l'onada de fred que ara fa poc més de cinquanta anys va tenir lloc a l'Alt Empordà i al conjunt de les comarques gironines. L'exposició es va poder visitar a l'Armentera el mes d'octubre, i a Vila-sacra, Bàscara i Torroella de Fluvià durant el novembre. A principis del 2008 està previst que s'exposi a Sant Pere Pescador.

Arxiu Comarcal del Baix Camp

Nous instruments de descripció

Durant els darrers mesos a l'Arxiu Comarcal del Baix Camp s'han elaborat diversos instruments de descripció, que ja estan a disposició dels investigadors, són els següents:

- Inventari del fons personal i comercial de la Família Borràs, amb documentació de l'any 1780 a l'any 1895. Consta de 76 unitats de descripció relatives a les tipologies documentals derivades de l'activitat comercial de la Família Borràs, de Reus. També hi consta la documentació familiar i personal, on destaca la sèrie de correspondència. Així mateix, conté documentació referida a l'exercici de diferents càrrecs en entitats públiques i privades de la ciutat per part de diversos membres de la Família Borràs.

● Dels tipus de fons d'associacions i fundacions s'han inventariat els fons del Col·legi d'Argenters i del Gremi de Blanquers de Reus. L'inventari del fons del Col·legi d'Argenters de Reus abraça els anys 1656-1915 i consta de 111 unitats de descripció que fan referència al govern, l'administració, la gestió de l'activitat i documentació de caràcter personal d'alguns dels seus col·legiats. L'inventari del Gremi de Blanquers de Reus (1472-1900) consta de 171 unitats de descripció i destaca la documentació relativa al govern de la institució, a la seva administració i gestió d'activitats i de caràcter personal.

● Inventari del fons de l'Audiència Criminal de Reus, de l'any 1883 a l'any 1893. Consta de llibres de sentències, llibres d'actes i documentació relativa a la gestió de l'Audiència. La curta història de l'Audiència Criminal s'inicia durant la presidència de Sagasta, amb l'aprovació de la disposició que anuncia la creació d'audiències criminals en poblacions que no són capitals de província. Reus va crear una comissió de regidors per gestionar l'obtenció de l'Audiència i ho aconsegueix l'octubre de 1882.

● Dels fons de l'administració reial i senyorial s'han inventariat els fons de la Batllia de Reus i de la Batllia de Mascalbó. El fons de la Batllia de Reus va de l'any 1207 fins al 1873 i consta de 28 unitats de descripció on figura documentació relativa a processos judicials, expedients civils, circulars i comptes. Els fons de la Batllia de Mascalbó va de l'any 1513 fins al 1832 i consta de 37 unitats de descripció on trobem documentació judicial, administrativa, notarial i notes històriques de Mascalbó i el culte a sant Bernat Calbó.

L'arxiu comarcal fa lliurament als ajuntaments de dotze pobles de la comarca dels inventaris dels respectius fons municipals

Durant els darrers mesos del 2007 s'han lliurat els inventaris dels fons municipals d'alguns dels pobles de la comarca del Baix Camp als seus respectius ajuntaments. Es tracta dels inventaris següents: l'Albiol; Arbolí; l'Argentera; les Borges del Camp; Colldejou; Duesaigües; la Febró; Pratedip; la Selva del Camp i Vilanova d'Escornalbou. També cal esmentar els lliuraments, fets anteriorment, de la segona versió, actualitzada, dels inventaris dels fons municipals dels ajuntaments de Castellvell del Camp i de Riudoms.

Arxiu Comarcal del Baix Penedès

Presentació de la segona fase del Projecte de recuperació de la memòria històrica al Penedès "Tots els noms"

El 17 d'octubre va tenir lloc a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès la reunió d'historiadors del Baix Penedès que participen en el projecte "Tots els

noms" en la seva segona fase. En aquest projecte, coordinat i dirigit per l'Institut d'Estudis Penedesencs, hi participen tots els municipis de l'Alt i el Baix Penedès i del Garraf.

La reunió fou convocada per Ramon Arnabat, coordinador científic del projecte, i Núria Jané, coordinadora al Baix Penedès, per tal d'explicar que, aquesta segona fase, se centrarà en l'impacte que va tenir la Segona República (1931-1936) en els municipis penedesencs, especialment en la constitució dels ajuntaments i els assoliments en urbanisme, educació, normalització lingüística, cultura i economia; descripció de les associacions polítiques, sindicals i culturals; i finalment aldarulls i conflictes que hi van tenir lloc. També inclourà una revisió de l'estudi sobre el cost humà de la Guerra Civil: morts al front, a la rereguarda republicana, morts per repressió franquista, exiliats, morts per bombardeigs i per accidents relacionats amb la guerra, així com els morts en els camps de concentració i en les presons franquistes.

Pel que fa a la web del projecte www.totselsnoms.org, hi ha la previsió d'actualitzar-la i ampliar-la amb les noves dades obtingudes.

Acte de signatura del contracte de cessió en dipòsit dels fons personals de Jaume Ramon Vidales i Ramon Ramon Vidales, que conté el document més antic que custodiarà l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès –un pergami del 1369.

El 27 de novembre de 2007 es va signar el conveni de cessió en dipòsit a l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès, entre el senyor Josep Ramon Caballé i els seus fills Anna, Cristina i Jaume Ramon Pinto, propietaris d'una part dels fons personals de dos vendrellencs il·lustres: Jaume Ramon Vidales (1846-1900) i Ramon Ramon Vidales (1857-1916) i el senyor Jordi Sánchez Solsona, president del Consell Comarcal del Baix Penedès, en nom i representació de la Generalitat de Catalunya.

Jaume Ramon Vidales fou notari de la vila del Vendrell (1888-1900) i abans ho havia estat de Sarral i Montblanc. Compagina la seva professió de notari amb una gran activitat en el món de la cultura, en la seva vessant literària i històrica. Formà part de la Renaixença i fou un gran entusiasta dels Jocs Florals. Gran defensor de la llengua i la història catalanes. Fundà amb el seu germà Ramon, la impremta Ramon i el 1892 el setmanari *El Vendrellense*. En aquest fons personal, es conserva d'una banda, documentació notarial, que aplega des de llibres esborranys de notaris, a partir del segle XVII, fins a nou documents en suport pergami (1369-1701), i d'una altra, la documentació personal, que recull la seva obra manuscrita i la sèrie de correspondència. Cal destacar que aquest pergami del 1369 s'ha

convertit en el document més antic custodiat a l'Arxiu Comarcal.

Ramon Ramon Vidales, que ajudà el seu germà en la notaria, fou destacat escriptor de sainets i de poesia. Fou director del Baix Penedès (primer número al 1906). La major part de la seva obra teatral fou representada al Teatre Romea de Barcelona.

Entre la documentació conservada destaca la seva obra manuscrita. Els dos germans s'escriuïen amb personatges destacats de l'època i, per tant, la sèrie de correspondència és important (Josep Aixalà, Pau Casals, Jaume Carner, Narcís Bas, etc.).

Celebració dels 100 anys de l'arribada de l'aigua potable al barri marítim de Sant Salvador del Vendrell

L'Arxiu Comarcal del Baix Penedès ha col·laborat amb l'acte de celebració dels 100 anys de l'arribada de l'aigua potable al barri marítim de Sant Salvador del Vendrell, conjuntament amb l'Ajuntament del Vendrell, la Diputació de Tarragona, Aigües de Tomoví i el Consell Comarcal del Baix Penedès, com a cloenda dels 700 anys de l'aniversari del trasllat de la parròquia de Sant Salvador al Vendrell. L'Arxiu Comarcal ha estat l'encarregat d'elaborar un estudi sobre com es va portar a terme aquesta obra pública de tanta importància per al desenvolupament del barri.

Exposició de fotografies «Recordant la Platja de Sant Salvador»

El 24 de juliol, es va inaugurar a la Vil·la Casals-Museu Pau Casals, l'exposició fotogràfica «Recordant la Platja de Sant Salvador», organitzada per l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès i els Amics de la Història del Vendrell, amb la presència de Benet Jané, alcalde del Vendrell, Jordi Sánchez, president del Consell Comarcal del Baix Penedès,

Pepa Domingo, directora de la Fundació Pau Casals, i Nativitat Castejón, directora de l'Arxiu Comarcal. Aquesta mostra ha estat adherida als actes commemoratius dels 700 anys del trasllat de la parròquia de Sant Salvador al Vendrell.

Així, es van poder veure una cinquantena d'imatges reproduïdes a gran mida, que reflectien l'evolució del barri marítim vendrellenc de Sant Salvador. A més, la mostra recordava els 100 anys de l'arribada de l'aigua potable al barri i la inauguració, el 19 d'agost de 1907, de la font pública que és al costat de l'ermita.

Cronològicament, les instantànies abraçaven des dels primers anys del segle xx fins als anys seixanta. És a dir, des del moment que Sant Salvador era un barri de pescadors, amb la presència dels primers estiuejants, fins al moment en què va començar la transformació urbanística per tal d'acollir el turisme cada vegada més nombrosos. Les imatges provenen sobretot de col·leccions particulars, cedides per a aquest esdeveniment.

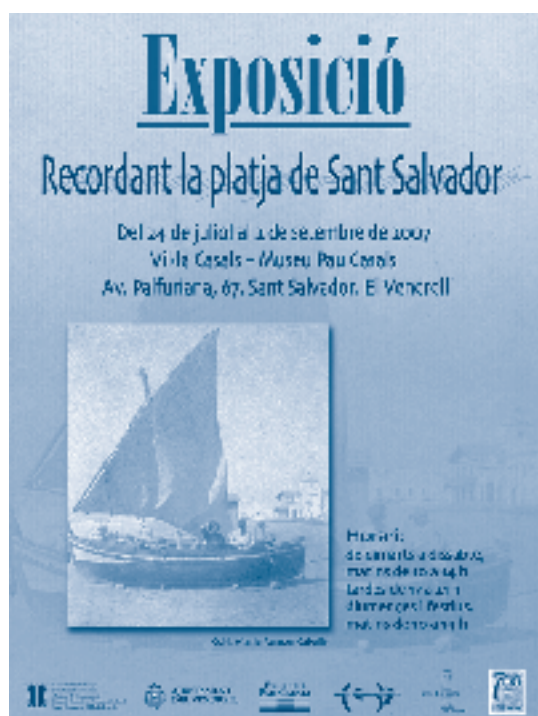
Per complementar les il·lustracions, es van presentar estudis d'alguns aspectes destacats de la història d'aquest barri, com el port i la seva duana, les vicissituds de la construcció del pont del ferrocarril sobre la riera de la Bisbal, la defensa de la platja durant la Guerra Civil espanyola i l'atterratge d'un avió alemany l'any 1943. Aquests estudis, fets per Àngel Archilla i Joan Colet, van acompanyats de reproduccions de documents de l'època. Les fonts documentals consultades han estat el fons municipal del Vendrell, dipositat a l'Arxiu Comarcal, la biblioteca pública Terra Baixa del Vendrell, la biblioteca pública Ventura Gassol de Calafell, el Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú i el Archivo Histórico Ferroviario de Madrid.

L'exposició es va poder visitar fins al 2 de setembre, i l'afluència de públic va ser extraordinària: 1.385 visitants.

Arxiu Central de l'Agència Catalana de l'Aigua

Segona fase de la implantació de la ISO 15.489 a l'Agència Catalana de l'Aigua

L'Agència Catalana de l'Aigua continua amb el seu procés d'implantació de la ISO 15489, en el marc de l'Administració Electrònica. Després d'una anàlisi exhaustiva de la situació actual de la gestió documental en l'Agència, elaborat per una consultora experta en aquesta ISO, ja disposa d'un Pla de millora que permetrà que l'organització abordi amb seguretat els requeriments plantejats per la LAECAP. El Pla de millora preveu complir amb tots els requisits de la família de les ISO 15489, i millorar l'eficàcia i l'eficiència en la gestió dels documents i de la informació que contenen. Conèixer els processos, els do-

cuments i els seus atributs i les evidències de les activitats de l'organització, fixar polítiques d'accés internes i externes que donin transparència a la gestió de l'organització, i determinar polítiques de responsabilitats en la gestió de documents, són alguns dels aspectes en els quals ja s'està començant a treballar. El Pla de millora s'ha de desenvolupar fins al 2010, data límit que marca la LAECAP perquè l'accés a l'Administració per part del ciutadà pugui fer-se, en cas que així ho desitgi, de manera totalment electrònica. Una vegada més es demostra que per assolir el compliment dels objectius fixats en el Pla de millora cal treballar, inevitablement, dins el marc de la coordinació i la col·laboració entre els responsables de la gestió documental, els responsables dels sistemes informàtics, i les unitats d'organització, entre d'altres. Aplicar l'ISO 15489 comporta un gran esforç, que cal fer per tal garantir la qualitat i la seguretat en la gestió de la informació, tant pel que fa al ciutadà, com vers la mateixa Administració. Els arxivistes tenim molta feina!!!

Arxius centrals dels Departaments d'Acció Social i Ciutadania i de Justícia

Transferència de documentació històrica a l'Arxiu Nacional de Catalunya

El passat 2 d'octubre es va formalitzar una transferència extraordinària a l'Arxiu Nacional de Catalunya, per part dels arxius centrals dels

Departaments d'Acció Social i Ciutadania i de Justícia.

La documentació transferida va ser una part del fons documental del Patronato de Protección de la Mujer que es definia, en la legislació, com una institució dependent del Ministeri de Justícia i que tenia com a finalitat vetllar per la moralitat pública i, molt especialment, per la de la dona. Aquest fons es va localitzar adjunt al fons de l'antiga Junta Provincial de Protecció de Menors de Barcelona dipositat, fins l'actualitat, a l'Arxiu Central del Departament de Justícia, i que anteriorment havia estat a l'Arxiu Central Administratiu del Departament de Benestar Social.

Aquesta transferència és la continuació del projecte d'actualitzar el tractament arxivístic i d'unificar determinats fons documentals que, per diverses reestructuracions orgàniques dels dos departaments, van ser fraccionats i van passar per diferents espais i ubicacions.

Malgrat l'interès històric que té aquest fons no s'havia pogut portar a terme un tractament arxivístic i una descripció exhaustiva que pogués facilitar-ne la seva difusió i consulta. És per aquests fets que es va determinar de presentar una petició de transferència extraordinària a l'Arxiu Nacional de Catalunya, que va resoldre favorablement.

Un cop revisat aquest fons el volum documental transferit ha estat de c.4 metres lineals i comprèn un període cronològic d'uns quaranta anys (des del 1943 fins a la dècada dels anys vuitanta).

D'una primera descripció molt generalitzada de la documentació destaquem la sèrie documental dels expedients d'informació de les menors que elaborava el Patronat, la documentació referida a les funcions més pròpies de gestió de l'organisme: documents de caire econòmic, administratiu (com els llibres de registre i els llibres d'actes de la institució)... A més de la documentació referida als centres propis del mateix Patronat.

Arxiu Central del Departament d'Economia i Finances

Gestió electrònica dels expedients de contractació pública de l'Administració de la Generalitat de Catalunya: el Projecte GEEC

El Departament d'Economia i Finances, a través de la Junta Consultiva de Contractació Administrativa i amb la col·laboració del Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació, ha iniciat la direcció i gestió del projecte de disseny, construcció i implementació d'un gestor electrònic d'expedients de contractació de caràcter corporatiu (GEEC).

Aquest projecte abasta la definició, construcció i implantació d'un Sistema de Gestió d'Expe-

dients de Contractació d'àmbit corporatiu per a tota la Generalitat de Catalunya, tot i que, inicialment, s'implantarà en fase pilot als departaments d'Economia i Finances, Política Territorial i Obres Públiques, Justícia, Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació i l'Agència Catalana de l'Aigua.

Dins dels equips de treball conjunt amb els informàtics de l'empresa adjudicatària, hi participen els arxiviers dels respectius departaments o organismes i també dos tècnics de la Subdirecció General d'Arxius, a fi d'aportar i incorporar la visió del Sistema General de Gestió de la Documentació Administrativa en el Gestor d'expedients i en l'eina de gestor documental d'aquest programari informàtic corporatiu.

Arxiu Central del Departament de Justícia

Segona edició de la sessió formativa sobre avaluació i tria documental adreçada al personal dels serveis centrals, serveis i gerències territorials i centres penitenciaris

Periòdicament l'Arxiu Central organitza sessions formatives, d'una durada màxima d'1,30 h, adreçades al personal del Departament i al personal dels centres i organismes dependents o adscrits, com una via de difondre, entre el major nombre de persones, temes d'interès comú referents a la gestió dels documents i dels arxius.

L'objectiu d'aquesta sessió és difondre la normativa que regula l'avaluació dels documents per donar a conèixer els conceptes bàsics, els procediments que se segueixen, els criteris generals de conservació i eliminació que s'apliquen i les taules d'avaluació documental.

Aquest primer semestre de 2007 s'han fet 23 sessions, entre finals del mes de maig i juny, 16 a l'àmbit de Barcelona i 7 a la resta de l'àmbit territorial. S'hi van inscriure 281 persones de les quals n'hi van assistir 223.

Arxiu Central del Departament de la Presidència

Nou Sistema d'informació del Gabinet Jurídic de la Generalitat de Catalunya

El darrer estiu es va adjudicar a l'empresa de serveis de Tecnologies de la Informació Sadiel, el desenvolupament del nou sistema d'informació del Gabinet Jurídic de la Generalitat amb l'objectiu de racionalitzar i millorar l'eficiència de la gestió dels diversos procediments del Gabinet Jurídic i unificar les múltiples aplicacions que hi ha actualment en funcionament. Està previst que el desenvolupament i la implantació de la nova aplicació s'acabi a finals de l'any 2008. El sistema incorpora un gestor documental basat en

Documentum, que facilitarà el control i la gestió dels més de 70.000 expedients que hi ha actualment al Gabinet Jurídic, al llarg de tot el seu cicle de vida. En aquest darrer quadrimestre l'Arxiu Central està treballant en la fase de definició dels requeriments funcionals per tal que el nou sistema incorpori tot els criteris arxivístics necessaris per fer una gestió integral de la documentació des de la captura dels documents i expedients en el sistema fins a la seva disposició final.

Arxiu Comarcal del Bages

Estrena de la pàgina web

L'Arxiu Comarcal disposa d'una pàgina pròpia on es recullen els aspectes d'informació general i altres de caire pràctic. Un dels apartats més importants és el referit a les notícies. Mitjançant un format curt i fotografies, s'informa els usuaris i el públic en general de les actuacions destacades de l'Arxiu i sobre el patrimoni documental, en general. És un espai dinàmic que es renovarà d'una forma periòdica (cursos, ingressos, etc.). Té enllaços amb l'administració i centres d'estudis que hi col·laboren. La seva posada en funcionament és un pas més en la potenciació de la imatge de l'Arxiu i, ensems, és un element de cohesió que aglutina les activitats, sovint de naturalesa molt diferent, que es porten a terme des de la nostra institució.

La família Vilanova-Vilaró fa donació d'un important manuscrit de l'arxiver Joaquim Sarret i Arbós

Joaquim Sarret i Arbós (1853-1935) va ser arxiver de l'Arxiu de la Ciutat de Manresa durant gairebé quaranta anys, amb algun breu parèntesi motivat per les conjuntures polítiques. El seu contacte amb el món dels arxius es va produir quan ja superava la quarantena d'anys, de la mà del prohomi i arxiver manresà Leonci Soler i March. El seu coneixement dels arxius manresans va arribar a ser molt complet: va intervenir en l'Arxiu de la Seu de Manresa com a col·laborador de Soler i March; anys més tard, a l'Arxiu notarial seguint l'encàrrec del notari-arxiver Lluís de Travy. L'any 1896 havia estat nomenat auxiliar de l'Arxiu Municipal i conservador de les Cases Consistorials. L'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1917, li atorgà el primer premi dels Concursos d'Arxius i Museus de la Secció Històrico-Arqueològica per la *catalogació i ordenació dels Arxius de la Seu, municipal i notarial de Manresa*. En fer vuitanta anys, el mes d'agost de 1933, fou homenatjat pels arxiviers catalans, que li donaren el títol honorífic de "degà dels arxiviers de Catalunya".

Joaquim Sarret i Arbós va tenir una predilecció pels arxius notarians. L'any 1903 havia estat cri-

dat per fer la classificació i ordenació de l'arxiu de protocols. Va elaborar "El Catálogo-Índice del Archivo General de Protocolos del Distrito de Manresa", la seva gran obra arxivística. En els seus escrits –recordem les paraules del Dr. J.M. Gasol que el qualifica de *grafoman empedreït*– sempre va mostrar una extraordinària estima per l'Arxiu notarial. El manuscrit *Signes de notaris de Manresa y sa comarca* n'és un excel·lent testimoni. Aquest, passarà a enriquir el fons personal de Joaquim Sarret i Arbós que va patir una important dispersió.

El manuscrit té unes dimensions de 24,4 cm d'amplada i 32 de llargada; té 55 pàgines escrites i 62 làmines –de cartolina gruixuda– dibuixades amb els signes notariais i el nom del notari. El llibre comença amb una introducció que porta com a títol "Ad perpetuam rei memoriam" de dotze planes datada l'any 1904 que conclou amb una expressió característica de J. Sarret "Servexin aquestas mal girbades ratlles com a introduccio al treball o Coleccio de Signes de Notaris que han sigut desde el sigle x fins avuy". Continua amb un interessant *Índex-Biografich* que, seguint un ordre cronològic, ens informa del nom del notari, els anys d'actuació i la làmina i el quadre –dins d'aquesta– on es troba la seva signatura. Cal ressaltar que ofereix dades biogràfiques dels notaris i dels manuals que es conserven. Aquest apartat comprèn de la pàgina 13 a la 54. Tot seguit –després d'uns fulls en blanc– tenim les làmines de la col·lecció pròpiament dita. Són unes làmines impreses de cartolina que tenen el títol *Signes de Notaris de Manresa* i, també, s'assenyala un apartat per fer la indicació del segle; en el seu peu s'assenyala, *col·leccionats per i Manresa, any 1896*.

La col·lecció s'inicia amb signatures del segle x fins al segle xx. En total se'n recullen 279. La seva acurada cal·ligrafia és admirable. La col·lecció, per les notes internes, es va anar fent al llarg de més d'una trentena d'anys. És un llibre molt propi de la personalitat de l'autor. A través dels seus diferents apartats, sobretot el biogràfic, ens nodreix d'unes dades ben valuoses per a la història notarial manresana. Des de l'Arxiu volem remarcar el nostre agraïment a la família Vilanova-Vilaró per aquesta aportació que és una petita joia per a l'Arxiu.

Quatre anys de funcionament del servei de restauració

L'Arxiu Comarcal complirà, força aviat, un aniversari especial: els quatre anys de funcionament del servei de restauració. Anteriorment s'havien fet diferents treballs; tanmateix mai d'una dimensió i d'una durada semblants. L'Arxiu s'ha dotat d'un espai propi per a la restauració, amb una zona de treball en sec i una altra de treball humit. Així mateix, s'ha anat dotant de maquinària especialitzada (disgregadora de paper per fer polpa, una taula de succió per a les rein-

tegracions, un assecador de paper, una càmera d'humectació per hidratar els pergamins, una premsa creada expressament pel personal de l'Arxiu; a més a més de cubetes, aspiradors...). En aquest cicle han estat restaurats:

A) Tres manuals notariais: *Manuale Francisci de Solanao 1320-1340* –AHPM-Tr. 79, Llibre Particular de Guillem Baró i la família Marcet 1318-1394 –AHPM-Tr. 100 i Manual Notarial - Guillem Desfar 1396-1397- AHPM- 4139. El fons notarial és importantíssim pel seu nombre, per la seva cronologia i per la qualitat de la informació que ens transmet (és el fons documental més consultat). L'Arxiu ha estat inclòs en el Programa Bruniquer de l'SGA; la qual cosa permetrà la restauració de dos manuals notariais més.

B) Deu pergamins (1384-1578) de diferents fons.

C) Quatre llibretes de comptes del segle xiv.

D) Dos plànols de grans dimensions del segle xx.

També s'ha actuat en material imprès (cartells, premsa, etc.). Cal remarcar alguns trets de l'actuació que s'ha portat a terme aquests anys. S'ha actuat sobre documentació de diferents institucions de la comarca: la Seu de Manresa, Ajuntament de Monistrol de Montserrat i Ajuntament de Calders. S'ha col·laborat amb altres arxius comarcals, assessorant-los i ajudant-los perquè implantessin un servei de restauració. Al capdavall, s'ha establert i s'ha consolidat una dinàmica que tingui vida pròpia i que assegurés el servei de restauració com un element estable de l'Arxiu.

Després d'uns anys i un treball sòlid, estava justificat de fer-ho saber. És per això que el Consell Comarcal del Bages, l'Ajuntament de Manresa i el Departament de Cultura –a través de l'Arxiu– han organitzat un acte adreçat als mitjans de comunicació bagencs.

La nevada del 62: una nova exposició d'Ignasi Rubinart

Aquest és el títol d'una nova exposició en l'Espai Fotogràfic de l'Arxiu Comarcal. Es tracta d'un petit viatge a través del temps i ens presenta una Manresa desconeguda per als més joves i plena de records evocadors per als més grans. L'exposició està formada per quaranta-tres fotografies d'Ignasi Rubinart, fotògraf que va fer donació del seu fons fotogràfic a l'Arxiu (ara, fa una mica més de dos anys); només recordar que està format per unes 230.000 unitats fotogràfiques i constitueix un important document per a l'estudi de la segona meitat del segle xx.

Literatures de l'exili versus literaturas del exilio

Aquesta exposició, que va ser organitzada pel Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, va tenir continuació en una nova versió en diferents països de l'Amèrica del Sud: Argentina, Xile i Mèxic. L'Arxiu Comarcal del Bages hi ha cedit

alguns documents del fons Joaquim Amat i Piniella. Es tracta, en concret, de cinc documents que impressionen. Són els següents: 1) El carnet de deportat polític expedit per la República Francesa (1966), que va permetre el reconeixement d'un seguit de drets quan a l'Estat espanyol no era possible. 2) Una postal com a presoner de guerra amb un text ja imprès on es deixen uns espais per informar al batalló on havia estat destinat com a presoner de guerra. 3) Dues postals enviades des del camp de concentració de Mauthausen (Oberdonau). Eren escrites, sempre en llapis i havien de passar els controls habituals i portaven els segells d'Adolf Hitler. I, en darrer lloc, un dibuix d'un presoner dels camps de concentració, fet per Amat i Piniella que possiblement era per al seu llibre *K.L.Reich*. Aquests documents ja han retornat a l'Arxiu i han complert un viatge, però, afortunadament, envoltats d'un esperit cultural i de memòria d'uns capítols tràgics de la història del segle xx.

Arxiu Comarcal del Berguedà

Exposició «Amics del Ciclisme del Berguedà»

Amb la base de la donació de Josep Alsina, promotor del ciclisme berguedà i fundador de l'entitat Amics del Ciclisme l'arxiu ha fet una interessant exposició. L'entitat organitzà les finals d'etapa a Berga de la Vuelta a España, la Volta a Catalunya, la Setmana Catalana, les cicloturistes i altres durant més de vint-i-cinc anys. La inauguració de l'exposició va ser presidida pel doctor Valentí Fuster, ciclista afeccionat, comptà amb l'assistència de les autoritats locals i de diverses personalitats del ciclisme català i coincidí amb el final d'etapa de la Volta Cicloturista a Catalunya,

Exposició «50 Anys de la Peña Boletaire»

Durant tot el mes d'octubre restarà oberta l'exposició dedicada a la Peña Boletaire, una de les entitats més grans del Berguedà; l'exposició, feta per l'Arxiu amb el Fons dipositat per la Peña, ha coincidit amb el Concurs de Boletaires. Es va fer l'any passat i s'ha reposat a petició de la mateixa entitat.

Exposició «Privilegi d'Ús d'Armes, 1714»

L'opció filipista de Berga durant la Guerra de Successió, tanmateix poc clara, va ser la coartada que permeté a la vila de mantenir el privilegi històric d'ús d'armes, quan Felip V abolí la majoria de privilegis locals i expressament aquests. La restauració dels documents que acrediten el fet i el seu recull en un volum s'exposen en la vitrina de l'entrada de l'Arxiu.

Donacions rellevants

La Impremta Molins de Berga, de llarga tradició,

ha donat la seva col·lecció de cartells (1964-94), que completa la de l'Arxiu i és d'una importància rellevant ja que durant anys la Impremta Molins va tenir una intensa activitat al Berguedà. La família Camps-Costa ha donat el fons de la Cooperativa Harmonia de Berga, exemple de supervivència d'una entitat d'aquest tipus des del període anterior a la guerra de 1936-39 fins als anys seixanta. El senyor Josep Maria Marqués i Bardolet ha donat el seu extens treball genealògic (segles XVI-XX) que, a partir del tronc de la família Bardolet, abraça més d'un centenar de famílies berguedanes de les valls de Merlès i Margansol.

Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

IX Premi Aires de la Conca de recerca comarcal

Ha finalitzat el termini de lliurament de treballs per optar al premi i s'hi han presentat quatre treballs:

1. *Actualització dels estudis sobre la pronúncia xipella: estat de la qüestió, nova delimitació i perspectives de futur.*
2. *La indústria lítica del nivell Asup del Molí de Salt (Vimodí, Conca de Barberà) i la seva contextualització en el Paleolític superior final de la vessant peninsular.*
3. *Pagesos i pagesos. Feines, eines i tradicions de la manera de viure i de treballar la terra a la Conca de Barberà i la Baixa Segarra.*
4. *Un període gris a la Conca de Barberà. La Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930).*

Està previst que l'atorgament del premi tingui lloc en el transcurs de les festes de Nadal de 2007 i la publicació de l'obra guanyadora es faci a la tardor del 2008.

L'Arxiu Comarcal col·labora amb el Memorial Democràtic

L'Arxiu Comarcal col·labora en el projecte "Veus per la llibertat. Les dones de la Conca de Barberà durant la Guerra Civil i la repressió" a càrrec de l'Associació Juvenil Barjaula de Montblanc, dins el programa del Memorial Democràtic del Departament de Relacions Institucionals i Participació Ciutadana de la Generalitat de Catalunya.

Participació en el projecte d'Arxiu virtual de la memòria local de la Conca de Barberà i Baixa Segarra

Des de la direcció de l'arxiu comarcal de la Conca de Barberà s'ha intervingut en la creació i supervisió del projecte d'Arxiu virtual de la memòria local de la Conca de Barberà i la Baixa Segarra dirigit al col·lectiu educatiu, alhora que l'Arxiu Comarcal serà el centre on es preservarà tot el material que es produeixi.

L'exposició sobre Antoni Palau i Dulcet i Josep Porter i Rovira llibreters i bibliòfils montblanquins

L'Arxiu Comarcal ha col·laborat en l'exposició homenatge als llibreters i bibliòfils montblanquins Antoni Palau i Dulcet i Josep Porter i Rovira, organitzada durant el mes de setembre per part del Museu Comarcal i el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà amb motiu de la Festa Major de Montblanc.

Es restaura un Llibre de Valies de la vila de Vimbodí de 1506

El mes de juliol el taller *Documenta. Conservació i restauració* de Lleida ha finalitzat la restauració del llibre de valies de la vila de Vimbodí corresponent a 1506, de 128 F. (440x340x75 mm). La intervenció ha anat a compte del pressupost de la Subdirecció General d'Arxius.

Arxiu Històric de Girona

Ingressa documentació de l'Escola Joan Bruguera de Girona

Per iniciativa de l'actual direcció de l'escola Joan Bruguera de Girona, s'iniciaren al setembre passat les gestions de transferència de la documentació del centre amb l'esperança que aquest seria un fons important per a la història de l'ensenyament gironí i català. Per aquesta escola que va començar a funcionar el 1911 i que fou capdavantera a l'època, han passat centenars de gironins i alguns dels grans mestres renovadors de la pedagogia al nostre país com Josep Dalmau Carles, Silvestre Santaló o Cassià Costal. La documentació històrica conservada malauradament és insignificant, per no dir inexistent, si tenim en compte la llarga vida i trajectòria del centre: s'ha ingressat només una sola capsa. Els pocs documents de què disposem són en bona part fruit de l'interès recopilatori d'alguns mestres (Josep Baró i Güell, Jaume Ministrall Castañer) així com de donacions puntuals fetes al centre per exalumnes.

Altres ingressos

Sèrie del *Registre d'explotacions ramaderes* (1974-1983) del fons d'Agricultura de 10 metres lineals. A través d'aquest registre l'Administració du a terme la inscripció i el control de modificacions de les explotacions ramaderes catalanes i en aquest cas les de la província de Girona. Una mateixa explotació ramadera s'ha d'inscriure en tantes seccions del registre com espècies d'animals productives s'hi explotin. Les delegacions territorials gestionen el Registre per a cada una de les seves àrees territorials.

Sèries de *Projectes d'infraestructures i obres*, 1960-1996, del fons Agricultura de la Generalitat, començada per l'antiga Delegació Provincial

d'Agricultura i continuada pel Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural. La sèrie comprèn 5 metres lineals de projectes d'enginyeria i millores rurals de tota la província, com per exemple regadius, camins rurals, estudis geològics, sèquies, etc.

La sèrie *Expropiació forçosa, 1841-2001 del fons de Transports i Comunicacions* del Servei de Carreteres del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat. Aquesta sèrie conté 24 metres lineals de documentació molt completa dels processos d'expropiació que han afectat els projectes de construcció de carreteres i ponts dins dels plans d'obres públiques de l'Estat i de la Generalitat després dels traspassos de competències.

De l'Administració perifèrica de l'Estat han ingressat a l'Arxiu nombroses sèries documentals provinents de l'antiga Delegació Provincial d'Agricultura i que han estat integrats en el fons Agrari i entre les quals cal esmentar la documentació sobre els treballs de concentració parcel·lària que va dur a terme el Ministeri els anys 1965-1978 i que completen la documentació ja dipositada en aquest arxiu, com són les 576 fitxes de propietaris afectats per la concentració de la Vall d'en Bas (Garrotxa) i els expedients de projectes de la concentració de Sant Jordi Desvalls (Gironès). S'han ingressat també 1.443 fotografies aèries b/n (1977-78) de tota la província que serviren per a la confecció del mapa de conreus i aprofitaments. La majoria d'aquestes imatges porten annexos fulls vegetals on s'han marcat les parcel·les, explotacions, etc.

Taller sobre conservació preventiva

El 6 de novembre s'ha fet a la sala d'actes de l'Arxiu el *Taller sobre la conservació preventiva*, en especial el tractament contra els fongs, amb l'objectiu que els arxiviers disposin d'eines i els coneixements mínims per prevenir i detectar l'alteració dels documents per microorganismes i per fer-ne la neteja i la desinfecció. Alhora cal conèixer les mesures de prevenció per als possibles riscos laborals.

El taller va anar a càrrec de les professores Alícia Roma, coordinadora tècnica de la Unitat de Prevenció de Riscos Laborals del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, i M. Àngels Calvo, doctora en microbiologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Treballs fets a partir de documentació de l'AHG

Darrerament s'han presentat a la Universitat de Girona dos treballs científics de caire molt diferent, però tots dos basats en documentació dipositada a l'Arxiu Històric de Girona.

El primer treball és la tesi doctoral presentada amb el títol "Aproximació històrica a l'educació especial a Catalunya: l'educació institucionalitzada en centres d'educació especial a les co-

marques de Girona (1873-1997)", elaborada per Josep Maria Garcia i Balda i dirigida per Salomó Marquès. Per a aquesta tesi l'autor va consultar principalment els fons de la Diputació de Girona, l'Hospital Psiquiàtric, la Junta Provincial de Beneficència i l'Institut de Batxillerat J. Vicens Vives.

El segon treball científic és la tesina presentada per Xavier Marcó amb el títol "Homes, dones i masos de la vall d'Aro en la segona meitat del segle xv: aproximació prosopogràfica en una comunitat rural en temps de guerra i de revolta", dirigida pel professor Pere Ortí. Aquest treball de recerca s'ha basat principalment en la consulta de les notaries de la vall d'Aro i de Sant Feliu de Guíxols.

Miscel·lània Josep Maria Marquès

Els centres i instituts d'estudis aplegats en el Patronat Francesc Eiximenis de la Diputació de Girona van acordar el maig passat expressar el reconeixement i l'estima del col·lectiu envers el Dr. Josep M. Marquès i Planagumà, historiador i arxiver diocesà de Girona. Aquest reconeixement es vertebrarà en la publicació d'una miscel·lània d'estudis en honor del Dr. Marquès centrada en els temes que són objecte dels seus interessos: història, arxivística, estudis litúrgics i història de l'Església. L'elaboració d'aquesta miscel·lània és oberta a tothom.

L'Arxiu Històric de Girona, com a entitat dipositària de fons documentals molt diversos, s'ha adherit en aquest reconeixement. Per a més informació:

<http://www.ddgi.cat/miscellaneamarques/index.html>

Jornades d'hebreus a Perpinyà i Barcelona

Del 15 al 18 d'octubre s'ha fet entre Barcelona i Perpinyà el tercer Congrés per a l'estudi dels jueus en territoris de llengua catalana, organitzat pel Centre d'estudis privat Montjuïc en col·laboració amb l'IEC, la Universitat de Barcelona i altres entitats. L'Arxiu Històric de Girona hi ha participat amb una presentació del fons dels fragments hebreus que es troben dins de les cobertes dels protocols notariaus medievals. S'hi va exposar el procés de recuperació, restauració, digitalització i estudi que s'està duent a terme a l'AHG amb el suport de la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat i el Patronat del Call de Girona.

Més serveis per als usuaris

Des de fa uns mesos els usuaris que vinguin a consultar a l'Arxiu ja poden consultar Internet gratuïtament a través dels seus respectius ordinadors portàtils. Disposem d'una zona Wifi a la sala de consulta.

Arxiu Municipal de Girona

Les "Conferències a l'Arxiu Municipal" ja estan disponibles a la web

El Servei de Gestió Documental Arxius i Publicacions, de l'Ajuntament de Girona, ha publicat recentment la monografia corresponent al segon cicle de "Conferències a l'Arxiu Municipal", que tenia per títol *Església, societat i poder a Girona. Segles xvi-xx*.

No obstant això, i atès que la finalitat essencial és la divulgació, ara també es pot descarregar de forma lliure i gratuïta mitjançant la pàgina web de l'esmentat servei. També es pot descarregar el cicle de conferències de la primera edició *Segona República i Guerra Civil a Girona (1931-1939)*. Al 2008 el cicle se centrà en Girona i la Guerra del Francès (1808-1814). L'adreça electrònica per accedir-hi és la següent:

http://www.ajuntament.gi/sgdap/cat/conf_arxiu_municipal.php

http://www.ajuntament.gi/sgdap/cat/conf_arxiu_municipal_textos.php

Lletres del bisbe de Girona: segle xiv

L'Ajuntament de Girona ha signat un conveni amb l'Institut d'Estudis Catalans per a l'edició conjunta de la col·lecció "Lletres del bisbe de Girona. Segle xiv".

En el transcurs de l'acte, que tingué lloc el passat 18 de juliol al saló de plens de l'Ajuntament, es féu també la presentació del primer dels sis volums de la col·lecció, obra de Jaume de Puig i Oliver i Josep M. Marquès Planagumà. La presentació fou a càrrec de Josep Perarnau Espelt, director del Corpus Scriptorium Cataloniae i membre de l'IEC.

L'inici i l'evolució de la fotografia primitiva es pot veure a la web de l'Ajuntament de Girona

El CRDI conjuntament amb el Museu del Cinema de Girona ha creat una sèrie d'audiovisuals per donar a conèixer l'evolució de tècniques i procediments en la història de la fotografia www.ajuntament.gi/sgdap/cat/.

La sèrie s'ha inaugurat amb el primer procediment fotogràfic, el daguerreotip. El vídeo reconstrueix de forma virtual l'estudi de Louis Jacques Mandé Daguerre a la França de 1839 per mostrar-nos pas a pas l'elaboració d'un daguerreotip.

El segon audiovisual reconstrueix virtualment els experiments d'Eadweard Muybridge a Palo Alto (Califòrnia), entre 1877 i 1879, per aconseguir captar el moviment d'un cavall al galop amb la tècnica coneguda com a cronofotografia.

El proper audiovisual de la sèrie estarà dedicat a l'albúmina i en un futur se n'incorporaran més fins a completar una sèrie que esdevindrà un important recurs per al coneixement de la història de la fotografia.

Josep López de Lerma ha fet donació del seu fons a l'Arxiu Municipal de Girona

Josep López de Lerma, polític que va ser diputat al Congrés durant 24 anys, ha cedit el seu fons documental personal a l'Arxiu Municipal de Girona.

La signatura del conveni, que tingué lloc el 17 de juliol, segueix l'exemple d'altres personatges de la vida política, com Joaquim Nadal, que han cedit els seus fons personals a arxius públics per garantir la conservació de la memòria històrica i, en aquest cas concret, la de la transició.

El fons de Josep López de Lerma té documents com els facsímils de la primera constitució de Cadis i els de l'actual signada per tots els diputats, o cartes personals amb polítics com Jordi Pujol, Felipe González o José Maria Aznar.

El CRDI inicia noves actuacions de tractament documental dels seus fons

El Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), dins del pla d'actuacions previstes per a aquest any 2007, ha contractat diversos professionals per fer noves intervencions de tractament documental del seu fons. El total de les intervencions fetes fins ara representen una inversió de 45.000 €, als quals caldrà afegir les noves intervencions previstes per abans de final d'any.

Entre les intervencions cal destacar la digitalització de 28.000 fotografies del fons Narcís Sans i Prat, la catalogació bàsica i instal·lació d'unes 15.000 fotografies de personatges del fons del Diari de Girona, la difusió en el web del fons de vídeo de Televisió de Girona i diversos tractaments en la col·lecció fotogràfica de l'Ajuntament de Girona, els fons Joan Masó i Valentí i el fons de l'Escolania del Mercadal. A més, s'ha contractat la digitalització del fons sonor de Ràdio Girona, que abasta més d'un miler d'hores de so, i també els canvis de format i telecinat dels fons fílmics Narcís Sans i Prat i Jordi Gibert i Gibert.

L'Ajuntament de Girona i el bicentenari de la Guerra del Francès

L'Ajuntament de Girona ha impulsat tot un seguit d'iniciatives per celebrar el bicentenari de la Guerra del Francès, 1808-2008. El desig de l'Ajuntament és que en aquestes iniciatives hi participin les diferents institucions de la ciutat i, per aquest motiu, s'ha elaborat una proposta de col·laboració amb la Universitat de Girona i la Diputació de Girona. Entre les activitats previstes s'han programat conferències, congressos, exposicions i, també, estudis i la publicació de llibres.

El Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona participarà activament en gran part d'aquestes iniciatives, algunes de les quals ja s'han fet, com la publicació del llibre *Girona, guerra i absolutisme*.

Resistència al francès i defensa de l'antic règim (1793-1833), de Lluís Maria de Puig, o la col·laboració en la publicació de l'obra *Prudenci Bertrana, Diego Ruiz i la Locura de Álvarez de Castro*, de Joaquim Jubert, i editat per CCG. Altres ja han estat concretades com la celebració del 3r cicle de Conferències a l'Arxiu que portarà per títol *Girona i la Guerra del Francès, 1808-1814*.

Hi ha també diverses propostes per elaborar recursos educatius, fer cursos de divulgació, senyalitzar espais i rutes, recuperar obres literàries, musicals i teatrals o, possiblement, emetre programes o sèries de televisió que contribueixin a un millor coneixement d'aquells esdeveniments.

La història recent del castell de Montjuïc

Editat pel Servei de Publicacions de l'Ajuntament de Girona, dins la col·lecció *Història de Girona*, acaba de publicar-se el llibre *Montjuïc. La història d'un poble*, de Ramón Llorente Varela, un advocat que va viure en les barraques construïdes en aquella fortalesa.

L'autor explica les experiències positives i negatives del barraquisme al castell de Montjuïc i pretén ser una «senzilla i justa reivindicació de la memòria col·lectiva respecte a la immigració dels anys 1950 a 1970». El llibre té un important recull de fotografies familiars i una relació de persones que hi van viure, la població de procedència, l'any d'arribada i el nombre de membres de cada família, feta a partir de la documentació de l'Arxiu Municipal de Girona.

Centre d'Història de la Ciutat de Gavà

Finalització de l'exposició «El Gavà dels Anys Trenta»

El passat mes de juny el Centre d'Història de la Ciutat de Gavà va clausurar l'exposició «El Gavà dels Anys Trenta» amb un gran èxit de públic. La mostra, que recollia fotografies i documents que il·lustraven diferents aspectes de la vida política, social i econòmica dels anys de la II República i la Guerra Civil, ha estat visitada per un total de 2.381 persones.

Exposició «Imatgeria Festiva de Gavà.

Les Figures de la Festa: Gegants, Capgrossos i Bestiari»

Els mites de gegants i de bèsties fantàstiques són ancestrals i comuns a totes les cultures. A la nostra ciutat, com a molts llocs de Catalunya, la represa democràtica dels anys setanta i vuitanta, amb la reivindicació del carrer com a espai festiu, significarà la creació dels primers elements de la imatgeria festiva coneguts, els primers gegants i la Murtrassa. Des d'aleshores s'han fet imprescindibles en les cercaviles de Festa Major i han passat a formar part, junt amb noves in-

corporacions, com ara el Brumot i nombrosos capgrossos, de la imatgeria festiva de Gavà. Al vestíbul del Centre d'Història es poden veure els elements més representatius de la nostra cultura popular, acompanyats amb informació de l'origen i la història de cadascun.

Digitalització del periòdic local Brugués

El *Brugués* s'edita des de l'any 1958. Es tracta d'un dels documents més consultats del fons, perquè conté la crònica escrita i gràfica de Gavà dels últims cinquanta anys.

Es digitalitzen els llibres de les comissions municipals permanents

La digitalització dels llibres de la Comissió Municipal Permanent del fons de l'Ajuntament de Gavà ens ha permès disposar d'una eina ràpida i eficaç per recuperar ràpidament la informació.

S'amplien les col·leccions del Centre

Recentment s'han ampliat les col·leccions del Centre amb les següents adquisicions: una fotografia estereoscòpica del carrer de les Parres (final del segle XIX), una pesseta emesa per la Unió de Cooperadors de Gavà (1936-39), el cartell de la inauguració de les Escoles Salvador Lluç (1933) i un article en premsa sobre el castell d'Eramprunyà (1913).

Itineraris guiats per Gavà

Els mesos d'abril i juliol el Centre d'Història ha organitzat quatre itineraris guiats per Gavà per donar a conèixer els edificis més emblemàtics i la història de la ciutat.

Arxiu Municipal de Granollers

Fons Roca Umbert

El fons Roca Umbert s'ha vist incrementat gràcies a la donació que Marcel·lí Camats –treballador de la fàbrica tèxtil Roca Umbert fins més enllà del seu tancament– ha fet a l'Ajuntament de Granollers. L'ingrés està format per documents, algunes imatges positivades, plànols de l'edifici de la fàbrica i de la seva maquinària, i mostraris de teixits.

El conjunt complementa el fons que documenta la vida de la fàbrica tèxtil granollerina; fons que forma part de l'AMGr des de 1994 amb la primera donació de fotografies, i contribueix a omplir algun buit documental, com per exemple la relativa a l'economat laboral, del qual només hi havia factures.

Els nous documents han estat integrats al fons, de manera que ja teniu a la vostra disposició, a través del web www.granollers.cat, els catàlegs de documents actualitzats: un, organitzat per quadre de classificació i l'altre, organitzat cro-

nològicament, a més de la descripció a nivell de fons també actualitzada i adaptada a la NODAC.

Igressa el fons Ferran Salamero

Núria i Concepció Salamero han fet donació del fons personal del seu pare a l'Ajuntament de Granollers. Ferran Salamero, nascut a Estadilla (Osca) l'any 1905, morí a la ciutat de Granollers l'any 2001 després d'una vida polifacètica i deixant un llegat documental que retrata la seva vida en els diferents àmbits, personal, cultural, professional...

El volum principal de la documentació que constitueix l'ingrés defineix l'activitat d'estanquer del senyor Salamero, ja que es tracta de documentació comptable i correspondència comercial. Les filles del granollerí han cedit a més una col·lecció de dietaris personals, en els quals anotava acuradament tot allò que feia en el seu dia a dia a més de portar un control de les seves despeses diàries.

D'entre els documents cal destacar un registre de fitxes d'activitats comercials i empresarials que documenten l'activitat comercial de la ciutat entre els anys 1941 i 1961.

A través dels documents cedits es pot traçar un recorregut per la seva vida pública, ja que participava en entitats com el Patronat Municipal d'Esports, l'Agrupació Excursionista de Granollers o l'Associació Cultural, a més de les publicacions d'articles que feia amb periodicitat a *La Revista del Vallès*.

Igressa el fons Jordi Surí i Conejero

L'Arxiu Municipal de Granollers ha rebut, en dues fases, una donació de documents pertanyents a Jordi Saurí i Conejero, un fons que ha estat augmentat al mes de juny d'enguany amb una segona donació. Actualment, la documentació es troba en procés de tractament arxivístic per al seu futur accés per part dels investigadors i ciutadans. El fons conté documentació de les seccions locals i comarcals d'alguns dels moviments i partits d'esquerra de l'època de la transició democràtica, com el Partit Socialista de Catalunya-Reagrupament (PSC-R), el Bloc d'Esquerra d'Alliberament Nacional (BEAN), o Nacionalistes d'Esquerra. També inclou documentació sobre els moviments antinuclears i anti-OTAN a escala local i comarcal. Són interessants els cartells de propaganda política que formen part del fons, especialment el de la coalició Front d'Esquerres, formada per Esquerra Republicana de Catalunya, Estat Català, Front Nacional de Catalunya i el PSC-R, creada per a les eleccions generals de 1977 i desfeta poc abans de la presentació de les candidatures. És per tant, un document que mostra el particular interès que pot tenir aquest fons per a l'estudi d'aquesta època de canvis profunds, tant a escala nacional com local.

Disseny del Sistema de Gestió Documental a l'Àrea de Serveis Municipals, Mobilitat i Seguretat de l'Ajuntament de Granollers

Al llarg de l'any 2007 s'ha dut a terme l'anàlisi de la producció documental de l'Àrea de Serveis Municipals, Mobilitat i Seguretat, gràcies a la subvenció concedida per la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat. Aquesta és la segona intervenció d'aquest tipus, ja que anteriorment s'havia intervingut a l'Àrea de Serveis Centrals, Hisenda i Promoció Econòmica.

L'objectiu final de l'aplicació d'aquest sistema és determinar quins documents es produeixen i quan i de quina manera han de ser transferits a l'Arxiu. Durant la intervenció s'han establert 53 tipologies documentals, la qual cosa representa un volum anual aproximat d'uns 64 metres lineals, dels quals se'n poden eliminar 37 de manera controlada per la Generalitat.

Actualment ens trobem en la fase de formació del personal per dur a terme la implementació del Sistema de Gestió Documental a partir del gener de 2008.

Donacions fotogràfiques a l'Arxiu d'Imatges de l'AMGr

Per tal de regular les donacions fotogràfiques, que en els darrers anys havia rebut l'Arxiu d'Imatges de l'Arxiu Municipal de Granollers, l'Ajuntament de Granollers al llarg del primer semestre del 2007 ha signat convenis amb els fotògrafs Esteve Gironella i Deulofeu, Pere Cornellas i Aligué i amb la família Llobet i Llobet.

Els convenis regulen les donacions fetes per aquests granollerins i constitueixen els Fons personals de Pere Cornellas i Aligué, format per 35.442 unitats; el Fons Salvador Llobet i Reverter, que consta de 14.177 unitats, i el Fons Comercial Fotos Gironella amb 12.541 unitats. Les fotografies d'aquests tres fons, que es troben en diferents suports, ens ajuden a il·lustrar la història gràfica de Granollers des dels anys trenta fins a l'actualitat.

Arxiu Històric de Lleida

Descripció de més de 1.000 plànols de l'Institut Geogràfic Cadastral

Ha finalitzat la descripció a nivell d'unitat documental simple dels plànols de l'Institut Geogràfic Cadastral, amb un total de 1.206 unitats descrites, que disposen del corresponent catàleg en paper i una base de dades en Accés.

Exposició «Restitutio documentale. Mostra de pergamins de l'Arxiu»

De l'1 de novembre al 2 de desembre resta oberta a la seu de l'arxiu l'exposició «Restitutio documentale. Mostra de pergamins de l'Arxiu», on s'ex-

posen alguns dels pergamins que s'han recuperat de les enquadernacions dels protocols notariais. Aquests pergamins han estat sotmesos a una primera intervenció de neteja i premsat al mateix Arxiu.

Exposició «XIX Premi Òscar Ribes de fotografia de muntanya i natura»

Del 10 a 31 de desembre s'exposaran a l'Arxiu Històric de Lleida les fotografies participants en el XIX Premi Òscar Ribes de fotografia de muntanya i natura que convoca el Centre Excursionista de Lleida, i es farà el lliurament d'aquest premi al mateix Arxiu.

Arxiu Municipal de Mollet del Vallès

Ingressa el fons de Tenería Moderna Franco-Española, SA

L'Ajuntament de Mollet del Vallès ha arribat a un acord amb la històrica pelleria molletana, Tenería Moderna Franco-Española, per tal que l'Arxiu Municipal aculli la documentació de l'empresa que, definitivament, ha finalitzat la seva activitat, després de més de 100 anys.

L'abast cronològic va de l'any 1911 fins al 2002 i està format per àlbums de fotografies de l'activitat laboral, fotografies aèries i vistes de la fàbrica, i documentació administrativa. En xifres, el volum total ingressat és de 250 metres lineals i uns 9.000 quilos de pes.

Tenería Moderna Franco-Española, SA ha estat un emblema de la industrialització al nostre municipi, juntament amb les fàbriques de Can Fàbregas i la Farinera Moretó.

Arxiu Comarcal de la Noguera

Dipòsit del fons de l'Ajuntament d'Algèrri

El 23 de juliol de 2007 es va signar el contracte pel dipòsit a l'ACN del fons de l'Ajuntament d'Algèrri. Aquest fons municipal correspon a un volum aproximat de 30 metres de documentació dels segles XIX i XX.

Durant aquest any, ja són tres els ajuntaments de la Noguera que s'han acollit a la possibilitat que ofereix la legislació actual per tal que els municipis petits puguin conservar els seus documents en els arxius comarcals.

Aquest fet és important ja que respon als esforços que des de l'ACN estem fent per tal de fer prendre consciència als respectius ajuntaments de la comarca, de la necessitat de posar remei a una situació generalitzada d'abandó i deixadesa de la documentació municipal d'ús poc freqüent i infreqüent, entre la qual s'ha d'incloure la documentació històrica del municipi, dels jutjats de pau i de les cambres agràries locals.

Aquesta situació posa en perill la preservació del patrimoni documental de bona part dels municipis de la Noguera i fa preveure en molts casos un futur incert de les fonts escrites municipals si aquests ajuntaments no actuen de manera immediata.

Guies didàctiques

L'Arxiu Comarcal de la Noguera acaba d'editar unes guies didàctiques adreçades als alumnes que visiten l'arxiu. Es presenten en dues versions: una per als nens i nenes de centres d'ensenyament primari i una altra per a alumnes d'ensenyament secundari.

Aquest material ha estat elaborat conjuntament pel personal de l'arxiu, un professor de secundària i un dissenyador gràfic.

Balaguer, 1105. Cruïlla de civilitzacions

Edició d'actes del X Curs d'estiu de la Càtedra d'estudis medievals Comtat d'Urgell, fet els dies 13, 14 i 15 de juliol de 2005 a Balaguer i organitzat pel Consell Comarcal de la Noguera, la Universitat de Lleida i l'Arxiu Comarcal de la Noguera.

La publicació que cada any es fa de les ponències del curs és un fet molt valuós, perquè resol la difusió dels continguts i contribueix a donar al curs una major consideració.

Arxiu Comarcal del Pallars Sobirà

Exposició «Les riuades del segle xx al Pallars Sobirà: 1907, 1937 i 1982»

A la tardor d'aquest 2007 es commemora el vint-i-cinquè aniversari de la riuada de 1982, el setanta aniversari dels aiguats de 1937 i el centenari de les inundacions de 1907. Tot plegat, un bon moment per portar a terme una exposició sobre aquests tres episodis que han influenciat el desenvolupament del Pallars Sobirà i que, per la seva importància, han passat a formar part de la memòria històrica col·lectiva.

S'ha partit del buidatge de la documentació municipal i de la premsa de l'època, s'han recollit diversos testimonis que recordaven els fets de 1937 i s'ha disposat de documentació inèdita, com l'informe del Departament de Governació de la Generalitat Republicana, que es trobava a Salamanca, o de dues filmacions de 1982.

S'ha comptat amb l'ajut de Toni Nadal (meteoròleg de TV3), de Carles Balasch i Ruben Remacha (geòlegs de la UdL), i de Joan Becat (professor del Centre de Recerques i d'Estudis Catalans de la Universitat de Perpinyà, catedràtic de geografia i especialista en riscos naturals al Pirineu). També hi han participat l'Institut Geològic, l'Institut Cartogràfic, l'IDAPA i el Centre de Recursos Pedagògics del Pallars Sobirà, juntament amb nombrosos particulars que han aportat imatges i les seves vivències.

L'exposició fou inaugurada el 9 de novembre de 2007 i restarà oberta fins al 31 de gener del 2008.

Arxiu Municipal del Prat de Llobregat

Exposició «Gent de Teatre. El Prat 1871-1992»

Es pot visitar al Museu del Prat, segona planta del Centre Cultural Torre Balcells, plaça de Pau Casals, s/n, fins al 22 de desembre. Horari: de dilluns a divendres de 17 a 20 h, dissabtes d'11 a 14 h.

Arxiu Comarcal del Priorat

III Jornades del Parc Natural de la Serra de Montsant

Del 15 al 20 d'octubre de 2007 varen tenir lloc a la seu de l'Arxiu Comarcal del Priorat les III Jornades del Parc Natural de la Serra de Montsant en les quals es feren un total de 12 conferències i una taula rodona. La participació arribà a la xifra de 175 persones. Els temes tractats foren els següents: dia 15, el Parc Natural i altres iniciatives pròximes; dia 16, manteniment, vigilància i ús públic; dia 17, patrimoni cultural; dia 18, patrimoni natural, i dia 19, seguiment dels estudis del PNMON 2007. L'organització de les jornades anà a càrrec del Parc Natural de la Serra de Montsant i del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i comptà amb la col·laboració de l'arxiu, Diputació de Tarragona i Consell Comarcal del Priorat

Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre

Exposició «El retorn dels documents confiscats a Catalunya»

Entre el 5 i el 13 d'octubre de 2007 es va exhibir al vestíbul de l'arxiu l'exposició itinerant «El retorn dels documents confiscats a Catalunya», que explica el procés de confiscació, la finalitat

repressiva de la requisita i la història de la reivindicació dels papers fins a la seva restitució parcial l'any 2006.

Va ser visitada per un total de 486 persones, entre les quals 190 eren estudiants de l'IES Julio Antonio de Móra d'Ebre (3r i 4t d'ESO i 1r i 2n de batxillerat), 27 del Col·legi Santa Teresa de Móra d'Ebre (4t d'ESO), 40 alumnes del Centre d'Educació Especial Jeroni Moragas, també de Móra d'Ebre, i 25 avis de la residència Natzarret.

Ingressa el fons Comunitat de Regants de Móra d'Ebre

El 15 de juliol de 2007 va ingressar a l'arxiu el fons de la Comunitat de Regants de Móra d'Ebre (1924/1993). El fons té una extensió de 4,6 metres lineals i inclou 3 plànols del projecte inicial de rec pel terme de Móra d'Ebre. La majoria de sèries presenten buits entre 1925 i 1940 i se'ns presenten força íntegres a partir d'aquesta data. Resulta especialment interessant la documentació referent al repartiment de les hores de rec dels socis de la comunitat i els llibres d'actes. La conservació del fons de la Comunitat de Regants de Móra d'Ebre a l'arxiu comarcal posa a l'abast del públic una interessant font per conèixer l'evolució agrària a la Ribera d'Ebre durant el segle xx.

Exposició «Ramon Jardí: el científic tivissà que va inventar el pluviògraf d'intensitats»

El dia 23 de novembre tingué lloc la inauguració, a la sala polivalent de l'arxiu, de l'exposició «Ramon Jardí: el científic tivissà que va inventar el pluviògraf d'intensitats». L'acte comptà amb la presència del Dr. Òscar Saladié, professor del Departament de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, que pronuncià la conferència *Vida i obra del Dr. Ramon Jardí*. Ramon Jardí (1881-1972) va inventar el pluviògraf d'intensitats que porta el seu nom. Fins aquell moment els pluviòmetres es limitaven a mesurar la quantitat total de pluja registrada en un dia, però no la intensitat amb què s'havia distribuït aquesta precipitació en un dia. L'exposició es pogué visitar entre el 23 de novembre i el 21 de desembre de 2007.

Jornada de portes obertes

Els dies 6 i 12 d'octubre de 2007, l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre va organitzar la primera jornada de portes obertes. La jornada va tenir una gran acollida a escala comarcal. Els assistents van poder veure les instal·lacions, aprofundir en el funcionament de l'arxiu i conèixer les tasques que s'hi desenvolupen.

L'arxiu va ser visitat per un total de 81 persones, tot i que durant la setmana també van venir 190 estudiants de l'IES Julio Antonio de Móra d'Ebre (3r i 4t d'ESO i 1r i 2n de batxillerat), 27 del Col·le-

gi Santa Teresa de Móra d'Ebre (4t d'ESO) i 40 alumnes del Centre d'Educació Especial Jeroni Moragas, també de Móra d'Ebre.

Ingressa el fons de l'Escola Lluís Viñas Viñolas de Móra d'Ebre

El dia 21 de maig de 2007 ingressa a l'arxiu el fons de l'Escola Lluís Viñas Viñolas de Móra d'Ebre (1958-1970). Està format per expedients escolars individuals dels alumnes i per documentació de la Mutualitat Escolar Julio Antonio de Móra d'Ebre (memòries i balanços, actes i llibre de comptes) que resulten molt interessants per futurs estudis que es vulguin emprendre sobre l'activitat escolar desenvolupada a la comarca entre finals dels anys cinquanta i principis dels setanta. El fons està format per 22 caps que ocupen 2,2 metres lineals de documentació.

Arxiu Comarcal del Ripollès

Ingressa documentació de l'Oficina Comarcal del Ripollès del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural

El dia 23 de juliol es van transferir a l'Arxiu Comarcal vint metres lineals de documentació administrativament inactiva procedents de l'Oficina Comarcal del Ripollès del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural. Les dates extremes d'aquesta documentació abasten des de l'any 1966 fins al 2002 i comprenen les sèries relatives a la Política Agrària Comuna (PAC), les declaracions de correus, les sol·licituds de primes de carn, les indemnitzacions compensatòries de muntanya (MIC) i el registre de la correspondència que genera i rep aquesta oficina. Una de les funcions dels arxius comarcals especificades a l'actual Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, és la d'ingressar la documentació semiactiva i inactiva dels òrgans de l'Administració de la Generalitat; la documentació procedent de l'esmentada Oficina és la primera que ingressa a l'ACRI procedent de la Generalitat de Catalunya i, per això, és motiu de satisfacció per a tothom perquè es fa palès el bon funcionament de totes les parts per conservar i facilitar l'accés a la documentació pública de la nostra comarca.

Nous ingressos de documentació procedents a l'Ajuntament de Vallfogona de Ripollès i del Consell Comarcal del Ripollès

Durant els mesos de juliol i setembre d'enguany, l'Ajuntament de Vallfogona de Ripollès i el Consell Comarcal del Ripollès han fet la segona transferència de documentació a l'Arxiu

Comarcal. En concret, de Vallfogona, han ingressat gairebé onze metres lineals de documentació dels anys 1988 i 1999 (anteriorment a aquestes dates, ja es conserven a l'ACRI des de la primera transferència feta l'any 2003). Del Consell Comarcal, la documentació transferida abasta fins a l'any 2000 i ocupa 51 metres lineals.

Donació d'una part del fons de La Farga Casanova, SA

El passat dia 28 d'agost, a la seu del Consell Comarcal del Ripollès, es va signar el contracte de cessió en dipòsit a l'Arxiu Comarcal del Ripollès de la documentació que, conservada pels senyors Pere i Jaume Casanova, formava part del fons de l'empresa campdevanolenca La Farga Casanova, SA i de les seves predecessores. Aquest grup de documents, tot i no ser complets ni en la cronologia ni en la tipologia de les sèries, esdevenen un dels testimonis més interessants d'una empresa emblemàtica per a la història contemporània de la comarca del Ripollès. Les dates extremes d'aquesta documentació comprenen els anys des del 1894 fins al 1928.

Enquadernació de padrons, censos i llibres d'actes

Continuant amb la línia de suport als ajuntaments, l'Arxiu Comarcal ha impulsat l'enquadernació de padrons, censos i llibres d'actes que, per la seva importància o pel seu deficient estat de conservació, necessitaven una intervenció urgent. No es tracta –com potser caldria– de tasques de restauració; tan sols és una solució d'emergència per alentir la inevitable degradació per l'ús continuat d'aquests documents. Hem intervingut, enguany, en els fons dels ajuntaments de Vallfogona de Ripollès, de Sant Joan de les Abadesses i de Ripoll.

Un nou incunable procedent de la biblioteca de la comunitat de domers i preveres de Sant Pere de Ripoll?

El terme incunable és un convencionalisme que, com és sabut, s'utilitza per denominar els llibres impresos des de la invenció de la impremta, a mitjan segle xv, fins a l'any 1500. Del fons bibliogràfic aplegat per la comunitat de domers i preveres de Sant Pere de Ripoll procedeixen els vuit exemplars incunables que es conserven a l'ACRI, dels quals cal afegir un exemplar més "descobert" enguany i que, probablement, podem considerar-lo d'aquest grup de llibres peculiars. Efectivament, durant les tasques de neteja i descripció del fons del notari Joan Mauner, es van localitzar uns fulls impresos que, casualment, corresponen al colofó –fórmula final on s'especifica l'impressor, la data, la ciutat i altres dades d'interès– d'un exemplar que conservàvem, lògicament, incomplet i sense datar. Es trac-

ta d'un exemplar de Publi Ovidi Nasó (43 aC-17 dC) titulat *Metamorphoseos*, imprès a Lió per Nicolau Wolff. No hem pogut establir, de moment, la datació precisa d'aquest exemplar però, tanmateix, sabem del cert que l'impressor va estar actiu, en aquella ciutat francesa, entre els anys 1500 i 1512. Per retornar al volum el seu aspecte original calia una intervenció delicada, tasca que ha fet la restauradora Clara Alibés: s'han desinfectat i netejat tots els quadernets i s'ha enquadrat en pergami de tapa tova. Aprofitant aquesta intervenció, s'ha aprofitat per restaurar, a més, un altre incunable, aquest ja conegut (*Quadragesimale...* imprès a Milà l'any 1479), que presentava un estat molt degradat de conservació.

Participació en l'exposició «La Imatge del Turisme...»

Entre els dies 20 de setembre i 3 d'octubre, al Palau Robert de Barcelona, va tenir lloc l'exposició «La Imatge del Turisme a l'Època Republicana». L'Arxiu Comarcal hi participà amb el préstec de reproduccions d'alguns cartells turístics.

Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs

Exposició «La Riuada de 1962 a Sant Adrià de Besòs»

Enguany, quan es commemora el 45è aniversari de la riuada viscuda entre el 25 i el 26 de setembre de 1962, l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs, a través de l'Arxiu Municipal de Sant Adrià de Besòs i del Museu d'Història de la Immigració de Catalunya, ha produït una exposició que recupera la memòria històrica d'aquesta catàstrofe.

Mitjançant la variada documentació conservada en els fons de l'arxiu, els visitants podran conèixer l'evolució patida pel riu, el creixement viscut pel nucli urbà i la incidència de les bessades sobre els seus habitants. La mostra restarà oberta entre el 16 d'octubre de 2007 i el 26 de gener de 2008 a les instal·lacions del MhIC, Masia de Can Serra, carretera de Mataró, 124, de Sant Adrià de Besòs.

Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts

Exposició itinerant «Els Nostres Arxius. La Nostra Memòria»

Organitzada per la Comissió d'Arxius Municipals i Comarcal del Baix Llobregat l'exposició inicia el seu recorregut el 18 d'octubre, quan s'inaugurarà a la sala d'exposicions de Ca l'Aragall, a l'Arxiu Municipal de Sant Vicenç dels Horts, on es podrà visitar fins al 14 de novembre.

Arxiu Comarcal de la Selva

Exposició de fotografies «Temps. Canvis i Permanències»

Organitzada per l'Arxiu Comarcal de la Selva l'exposició de fotografies «Temps. Canvis i Permanències», on es contrasten imatges antigues i actuals de Santa Coloma de Farners, restarà oberta a la sala d'exposicions de la Llar dels Jubilats (1r pis), carrer Anselm Clavé, 19, de Santa Coloma de Farners, entre els dies 9 i 25 de novembre, coincidint amb la Festa de la Ratafia (8 a 11 de novembre).

Arxiu Comarcal del Solsonès

Presentació de l'hemeroteca comarcal digitalitzada

El mes de setembre de 2007 es va presentar en societat l'hemeroteca comarcal digitalitzada. Tot i que el servei ja era disponible a tots els usuaris i usuàries des de la tardor del 2006, la manca del maquinari adequat feia que no es pogués utilitzar amb les condicions òptimes. Des de l'estiu, la incorporació de nova maquinària a la sala de consulta de l'ACS ha permès que l'accés a aquest servei sigui més lliure i més operatiu.

Creació de la Comissió d'Arxius del Consell Comarcal del Solsonès

En el marc de la implantació del Sistema de Gestió documental del Consell Comarcal del Solsonès, que està gestionat per l'Arxiu Comarcal del Solsonès, s'ha aprovat per unanimitat del Ple del Consell la creació de la Comissió d'Arxius del Consell Comarcal del Solsonès.

Aquest òrgan col·legiat està constituït pel president del Consell Comarcal del Solsonès, o persona en qui delegui, el gerent, un representant del departament d'intervenció, un representant del departament de secretaria que contempla també els serveis jurídics, un representant dels serveis tècnics i el responsable de l'Arxiu Comarcal del Solsonès, que actua com a secretari.

Aquesta Comissió és la peça que fa d'enllaç entre l'Arxiu Comarcal i el Consell Comarcal, alhora que pren les decisions, discuteix els temes tècnics i eleva els dictàmens a la Comissió de Govern o, si escau, al Ple, d'aquells temes relacionats amb la matèria d'arxiu i documentació del Consell Comarcal del Solsonès.

Arxiu Històric de Tarragona

Digitalització dels pergamins de l'Ajuntament de Tarragona

El mes d'octubre s'han digitalitzat 653 pergamins

del fons de l'Ajuntament de Tarragona –amb originals datats entre el 1222 i el 1733 i trasllats de documents anteriors, a partir del 1118–, 72 dels quals amb segell penjant, degudament preservats sobre una base de cartó ploma, amb coberta de tereftalat de polietilè, a més de quatre segells de cera solts, igualment protegits. Se n'ha reproduït l'anvers –en una o més imatges, segons la llargària del document, amb detall dels segells– i les notes dorsals encara visibles a la cara oposada.

S'ha utilitzat un escàner autònom aeri (Scan Copibook), proveït de tres visors, una càmera amb zoom de 35x3 megapíxels, una plataforma basculant, que ha servit per anivellar els bifolis, tot aplicant únicament la llum ambiental, ja que l'equip no en tenia d'integrada, per tal de no malmetre els documents, i amb ajustaments automàtics de color i de format, en connexió amb un ordinador, a fi de corregir immediatament els enquadraments. El procés s'ha completat amb els retocs finals amb l'ajut del Photoshop. S'ha obtingut una resolució de 300 ppi òptics reals i s'han traspassat les imatges a tres formats: consulta ràpida per WEB, 1 MB o menys; JPG, de 10 MB i TIFF, de 20 a 30 MB.

Per als exemplars de major format, quant a l'amplària, s'ha optat per l'ús d'una càmera digital CANON EOS 30, amb objectiu macro 85, zoom 17/85, llum Kaiser (freda) 5400 K, de 8 MB equivalents a 12 MB reals.

Aquesta actuació ha estat possible gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de Tarragona, a través del Servei d'Arxiu i Documentació Municipal. L'empresa Dinser ha fet la digitalització.

Milliores a l'edifici de l'Arxiu

Dins el programa de millora de les instal·lacions que s'està portant a terme a l'AHT des de l'any 2005, darrerament s'han fet diverses actuacions significatives. D'una banda s'ha rehabilitat la façana principal del centre, s'ha netejat la paret, s'han pintat els elements de ferro, i s'ha incorporat una nova barana a l'alçada del terrat, amb la finalitat d'augmentar la seguretat d'aquesta planta. Cal esmentar que s'han renovat totalment les proteccions anticolums, per evitar la brutícia que aquests animals anaven deixant amb el pas del temps. També s'ha adequat l'entrada al centre, per tal de complir amb la normativa vigent d'accés per a persones minusvàlides; així s'ha reformat la porta i l'escala d'entrada i està prevista la instal·lació d'una cadira automàtica, que permeti salvar el desnivell existent a les persones amb minusvalideses.

Finalment, s'estan remodelant els serveis de la planta -1 que han de permetre atendre els usuaris els dies en què es programin activitats extraordinàries al claustre de l'arxiu. Així es podran aïllar els espais de treball i dipòsit del centre, i s'incrementarà d'aquesta manera la seguretat en la custòdia de la documentació.

Arxiu del Port de Tarragona

III Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris

Els dies 14 i 15 de novembre es van fer les III Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris, organitzades per l'Autoritat Portuària de Gijón i Puertos del Estado. Hi assistiren 35 responsables dels arxius de les autoritats portuàries.

La inauguració oficial va anar a càrrec del president de l'Autoritat Portuària de Gijón, Fernando Menéndez Rexach, a les dependències de la Quinta de la Vega, seu de l'Institut Portuari de Gijón. Rexach va destacar la importància de conservar el patrimoni documental per tal d'assegurar la transmissió de la història de les ciutats i dels ports i la seva evolució.

Seguidament, Eduardo Núñez Fernández, cap de la Secció d'Arxius de l'Ajuntament de Gijón, impartí la ponència titulada "La importancia de la normalización en los archivos". La xerrada es va estructurar en diversos punts principals com la definició del concepte de normalització, la necessitat de normalitzar els arxius, els seus objectius i els riscos que comporta, la normalització com a factor de canvi, els tipus de normes, les normes ISO i la importància de la normalització per a la integració de xarxes.

El relleu d'Eduardo Núñez el prengué Alfonso Díaz Rodríguez, cap de secció dels Arxius Centrals del Principat d'Astúries, el qual va donar a conèixer al col·lectiu portuari, "El sistema de información y gestión de Archivos del Gobierno de Asturias". Conegut com a SIGIA, aquest sistema enllaça perfectament amb la línia estratègica del Govern del Principat de modernitzar l'Administració asturiana. Un equip d'arxiviers s'ocupa del Servei de Publicacions i dels arxius administratius. Gestiona el fons documental del Govern d'Astúries i els heretats d'institucions anteriors a la comunitat autònoma. El seu objectiu principal, consisteix a assegurar un patrimoni històric documental, racional, estructurat i fiable que, alhora, serveixi de senyal identitari de les successives accions de l'organització.

Després de la intervenció d'Alfonso Díaz es va donar pas a la Taula Rodona, titulada "Creación y funcionamiento de redes de centros", en la qual participaren els dos ponents, Eduardo Núñez i Alfonso Díaz així com la responsable de l'Arxiu de l'Autoritat Portuària de Huelva, Ana M. Mojarro Bayo.

La tarda del mateix dia 14, Jorge Díaz i Pilar Ballesteros de CEDIPORT, impartiren la ponència titulada "Cediport, un recurso de información y documentación para la comunidad portuaria". Cediport és un centre de documentació que depèn de l'Autoritat Portuària de València, FEPORIS i la Fundació ValenciaPort. Es va crear l'any 2004 per gestionar els recursos d'informació de biblioteca, hemeroteca de publicacions tècniques, mediateca i fons fotogràfic del Port

de València. Més tard, Claudio Gruber Fraysse, gerent de CGF Digitastur, exposà les tasques de digitalització que fa aquesta empresa i la importància d'aquest mètode com a forma eficaç de preservar la documentació.

Coia Escoda Múrria, responsable de l'Arxiu de l'Autoritat Portuària de Tarragona i coordinadora de les II Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris, que van tenir lloc a Tarragona l'any 2005, va fer balanç d'aquelles Jornades i de les seves conclusions. Incidí, també, en el Llibre d'Actes de les Jornades, publicat el febrer de 2007, fruit de la feina feta aquell novembre del 2005 a Tarragona, i exposà també la tasca de difusió portada a terme en aquests dos anys per donar a conèixer el col·lectiu d'arxivers portuaris i les activitats que duen a terme.

El matí del 15 de novembre va estar ocupat per les exposicions dels diversos Grups de Treball, creats l'any 2004, arran de les I Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris, organitzades per l'Arxiu de l'Autoritat Portuària de Huelva. Donaren a conèixer el balanç de la feina feta, Fernando Torreiro, de l'AP de A Coruña, del Grup del Cens d'Arxius portuaris, Gerard Llansola de l'AP de Castelló i Beatriz Bruna de l'AP de Vigo, del Grup del Quadre de Classificació Comú, Ana M. Mojarro de l'AP de Huelva, del Grup de la "Guia de Recomendaciones para la organización y funcionamiento del Sistema de Archivos de Puertos del Estado y Autoridades Portuarias", Beatriz Bruna, de l'AP de Vigo del Grup de Formació i Jorge Díaz i Pilar Ballesteros de CEDIPORT, Ana Espina de l'AP de Gijón i Zacarías Reina de l'AP de Màlaga, del Grup de Normalització de Documents d'Arxiu.

Armando López Rodríguez, en representació de Ports de l'Estat, va fer partícips els assistents a les Jornades, de la tasca feta per la Comissió de Ports, propera a la Comissió Qualificadora de Documents del Ministeri de Foment, creada l'any 2006, per avaluar la documentació generada pels ports. Fins al moment, s'han avaluat 35 sèries documentals procedents de l'Autoritat Portuària de Barcelona.

Després de la clausura de les Jornades, a càrrec de la responsable de l'Arxiu de l'Autoritat Portuària de Gijón, Ana Espina, es va organitzar una visita a La Laboral, centre cultural de referència a Gijón, situat a l'edifici construït per l'arquitecte Luis Moya Blanco entre 1946 i 1956. En l'actualitat, acull algunes dependències de la Universitat d'Oviedo, un institut de formació professional, un teatre, una església, una torre mirador, la biblioteca de la universitat i l'Escola Superior d'Art Dramàtic. És també seu de l'ens públic de la Radiotelevisió del Principat d'Astúries i s'hi troba també el Centre d'Art i Creació Industrial, patrocinat per l'Autoritat Portuària de Gijón, i destinat a exposicions d'art, ciència, tecnologia i indústries visuals avançades.

Tot i que no es va determinar el lloc exacte on tindrien lloc les IV Jornades Tècniques d'Arxius Portuaris, l'organització es va comprometre a fer-les al llarg de l'any 2009.

Arxiu Municipal de Terrassa

Pla d'Arxius 2007-2011

Per a la present legislatura l'Arxiu Municipal de Terrassa proposa un pla de treball que recull les línies estratègiques i les prioritats d'actuació.

El pla d'actuació té com a objectiu planificar el servei de l'Arxiu Municipal per respondre les necessitats i demandes que ja tenim sobre la taula (la gestió integral de la documentació, l'arxiu digital segur, la conservació i la difusió del patrimoni documental) i que ens obliguen a renovar les nostres accions i funcions.

Aquest Pla d'Arxius inclou les línies estratègiques i els objectius de l'Arxiu Municipal i de tots els centres d'arxiu de l'Ajuntament, per als propers quatre anys.

1. Gestió documental, documentació electrònica i arxiu digital segur, signatura electrònica. L'Arxiu Municipal té el ferm propòsit d'exercir la seva funció de gestió documental en tot el desenvolupament de l'administració electrònica. El principal repte és la implantació de l'administració electrònica a l'Ajuntament i, per això, s'ha creat una Comissió municipal, de la qual l'Arxiu forma part, que ha de tractar tots els aspectes relacionats dins l'Administració municipal: l'administració oberta, la signatura electrònica, l'emmagatzematge de dades, l'arxiu digital, etc.
2. Redimensionar el servei de l'Arxiu Municipal: reorganització de les funcions, les activitats, el personal i els equipaments, per a una ciutat en permanent expansió i creixement. Per als propers anys es preveuen molts canvis i trasllats en els centres d'arxiu.
3. Potenciar i consolidar la difusió social i cultural dels arxius en tots els aspectes. L'Arxiu Municipal com a centre cultural de primera línia, promotor d'activitats docents, impulsor del coneixement de la història. El coneixement del passat ha de servir per ajudar-nos a conviure en el present. Els antecedents històrics tenen un interès general i afecten totes les activitats humanes
4. Més presència ciutadana: el coneixement general de la ciutat i de les seves entitats ciutadanes que té l'Arxiu no el té cap altre centre o servei municipal. Per això convé tenir més presència a través de la web de l'arxiu, amb la difusió de l'Arxiu Fotogràfic, les publicacions i totes aquelles activitats que permetin difondre les funcions de l'arxiu i els seus coneixements.
5. El paper dels arxius centrals administratius.

Donar les pautes i establir els criteris que han de regir el funcionament dels arxius centrals dels diferents instituts i empreses municipals, dins l'organització general de l'Arxiu Municipal.

Arxiu Comarcal del Vallès Occidental

Conveni per a la col·laboració amb el Seminari de Paleografia, de Codicologia i de Diplomàtica de la Universitat Autònoma de Barcelona

L'abundosa documentació medieval i moderna que conserva l'Arxiu Històric de Terrassa des del 1939 ha estat i és objecte d'estudi per part d'historiadors, universitaris i tota mena de persones interessades, i els arxivers que en tenen cura han tingut sempre com a objectiu fomentar els coneixements especialitzats que es requereixen per al seu aprofitament. Un exemple en són els sis cursos de tècniques d'investigació que es van organitzar entre els anys 1993 i 1999 conjuntament amb l'Arxiu Històric de Sabadell, amb la col·laboració del Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la Universitat Autònoma de Barcelona, la Fundació Bosch i Cardellach de Sabadell i el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa.

La continuïtat d'aquests cursos va fer fallida, entre altres motius, per la dificultat d'aconseguir una infraestructura administrativa que pogués afrontar la gestió necessària per al seu desenvolupament. D'altra banda, la reculada que estan experimentant els estudis universitaris d'història i ciències de l'antiguitat fa encara més difícil la creació d'escoles especialitzades i la dedicació professional als estudis de paleografia, diplomàtica i codicologia, disciplines en les quals continuem estancats en un immobilisme sense parió en el nostre context europeu, situació ben lamentable si tenim en compte la riquesa de documents històrics escrits que conserven els nostres arxius i biblioteques.

L'Arxiu de Terrassa, malgrat tot, ha continuat acollint estudiants que fan treballs per als departaments universitaris que ofereixen cursos sobre documentació antiga. La creació, fa uns anys, del Seminari de Paleografia, de Codicologia i de Diplomàtica, adscrit al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la UAB, ha obert una nova via de col·laboració amb l'objectiu d'estudiar i difondre el patrimoni documental terrassenc i contribuir a la formació d'investigadors i conservadors d'aquest patrimoni. Aquesta col·laboració s'ha formalitzat mitjançant un conveni entre el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, l'Ajuntament de Terrassa i la Universitat Autònoma de Barcelona.

En virtut d'aquest conveni, el Seminari de Paleografia podrà fer sessions de treball i classes pràctiques a l'Arxiu Comarcal, en les condi-

cions que s'acordin i sempre que no es dificultin les tasques ordinàries de l'Arxiu. El Seminari i l'Arxiu es comprometen a estimular l'organització de cursos, seminaris, jornades i activitats de difusió relacionades amb el patrimoni documental. S'ofereixen estades a l'Arxiu per a estudiants de grau, de màster o de doctorat vinculats al Seminari, per a pràctiques relacionades amb el coneixement i la conservació del patrimoni documental. El conveni inclou la regulació d'aquestes pràctiques, per a les quals es nomenarà un tutor que farà el seguiment i l'avaluació de l'aprofitament de cada estudiant i el Seminari assessorarà els tècnics de l'Arxiu en l'àmbit de la seva especialitat. Els estudiants estaran coberts per l'assegurança escolar, compliran les normes internes de l'Arxiu i mantindran una reserva total i la màxima discreció pel que fa a les qüestions confidencials del centre que els acull.

Les pràctiques es regularan mitjançant un annex al conveni per a cada estudiant i es contemplen dues possibilitats. D'una banda, pràctiques que podran ser de caràcter curricular o no, i de l'altra, pràctiques de caràcter no curricular que seran remunerades per una beca atorgada per l'Arxiu Comarcal. Aquesta segona possibilitat es preveu per a tasques que permeten el tractament arxivístic i l'elaboració d'instruments de descripció de documents de l'Arxiu.

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental

Ingressa el fons de l'Ajuntament de Castellterçol

El 27 de juliol passat va ingressar a l'Arxiu Comarcal (ACVO) el fons de l'Ajuntament de Castellterçol, un total de 150 metres lineals del període 1852-1998. Prèviament es va signar el contracte de dipòsit entre l'alcalde de l'esmentada població i el president del Consell Comarcal, en data 14 de juny. Al mes d'octubre hi ha hagut una nova transferència de documentació. Igualment s'ha arribat a un acord amb aquest Ajuntament pel qual l'arxiver comarcal assessorarà i ajudarà els tècnics municipals a organitzar i classificar la documentació més recent que s'ha anat generant i que s'ha anat acumulant a l'arxiu administratiu.

Transferència del Consell Comarcal del Vallès Oriental

El 19 d'octubre es va rebre a l'ACVO una nova transferència de documentació del Consell Comarcal, en concret 14 metres de caixes del registre d'entrada i sortida de correspondència del període 1990-1996. Cal destacar que el Consell Comarcal, mitjançant la seva arxivera Raquel Ferrer, està fent un important projecte d'organització del seu arxiu de gestió i arxiu adminis-

tratiu. En aquests moments s'està acabant d'elaborar el quadre de classificació i, a la vegada, s'ha tramitat una proposta d'eliminació documental, així com preparant i efectuant transferències a l'ACVO. Tot aquest procés té el suport i l'assessorament de l'arxiver comarcal.

Altres ingressos

Els darrers mesos s'han produït altres ingressos de documentació: Cambra Agrària de Lliçà de Vall, tres capsos (1959-1994); Centre Excursionista de les Franqueses, set documents (1973-74); nova transferència de documents de les cambres agràries de l'Ametlla, Cànoves i Llinars del Vallès, 3 capsos (1963-1992); CEIP Pereanton de Granollers, una capsos de documents i diversos llibres de text, 2,8 m (1905-74).

Estudi dels arxius patrimonials i parroquials del Vallès Oriental

El mes d'octubre va finalitzar un estudi sobre els arxius patrimonials i eclesiàstics de la nostra comarca, encarregat per l'ACVO a la historiadora i arxivera Almudena Gutiérrez i que forma part del projecte *Inventari del patrimoni documental del Vallès Oriental*. Fruit del seu treball és un voluminós informe que inclou llistes d'arxius familiars i de masies, així com inventaris dels fons dels arxius parroquials. És remarcable la tasca d'investigació que s'ha dut a terme a l'Arxiu Diocesà de Barcelona, on es conserven riquíssims fons parroquials de poblacions com l'Ametlla del Vallès, Cardedeu, Lliçà d'Amunt,

Martorelles, la Roca del Vallès, Sant Celoni (Vilardell i Olzinelles) i Sant Pere de Vilamajor, entre d'altres.

Archiu Generau d'Aran

Compra de 33 postals

Les postals reproduïxen imatges generals de poblacions araneses i detalls d'edificis religiosos i civils, d'autors com Frères Labouche de Tolosa, Sarthe de Luchon, M. Solé de Bossòst, Silvi Gordo Montaña, Zerkowitz, Campistrous i A. Gaza.

Compra de les *Ordinaciones de Juan Francisco de Gracia de 1752*

L'arxiu ha comprat un exemplar del llibre de les *Ordinaciones* del doctor Juan Francisco de Gracia de Tolba. És una reedició del 1752. El 1613, de Gracia de Tolba, assessor del comtat de la Ribagorça i visitador reial de la Val d'Aran, va fer un informe-relació sobre la situació d'Aran. Així mateix, per actualitzar i recopilar l'administració aranesa va redactar (1616) un document conegut com *Ordinaciones*. Hi actualitza l'administració aranesa: a més dels oficials reials dels llocs i viles araneses, estaria formada per sis consellers, un per terçó (en aranès: *terçon*), un procurador o síndic general, sis prohoms per cada terçó i tres oïdors de comptes. Aquests oficis, nomenats d'extracció, utilitzaren la forma de la insaculació.

Rerefons

L'Arxiu Gavín s'instal·la al monestir de les Avellanes

G. Josep Maria Soteras, secretari i responsable d'arxius dels Germans Maristes de Catalunya

Cap al mes de juny de 2005, el senyor Josep Maria Gavín i Barceló, fundador del conegut Arxiu Gavín, es va posar en contacte amb els Germans Maristes per tal de fer-ne donació, amb la finalitat de trobar-li una lo-

calització més definitiva i estable –el monestir de Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes– i, sobretot, una certa continuïtat. Ell coneixia molt bé aquell indret, que ja havia fotografiat en diverses ocasions per

al recull d'esglésies de Catalunya; i també havia mantingut contactes amb el germà Eduardo Corredera, un dels nostres historiadors del monestir.

A poc a poc, vam anar aprofundint en la coneixença mútua, i els Germans Maristes ens sentírem en condicions d'acceptar aquesta donació, amb les millors disposicions de

col·laborar en la preservació i millora d'un patrimoni cultural per al nostre país. L'Arxiu Gavín és un exemple de l'estima per les "coses de casa", totes elles petites i gairebé insignificants en la seva individualitat, però que, aplegades en el seu conjunt, esdevenen el testimoni d'una època i d'unes sensibilitats que la recerca històrica sempre agrairà, i que tots els qui estimem la nostra terra fàcilment podem apreciar com a part del nostre patrimoni i una referència més de la nostra identitat.

Els anys 1985-87, el senyor Gavín va voler vendre bona part del fons acumulat fins a aquell moment a la Generalitat de Catalunya, amb la intenció d'obtenir uns recursos que l'ajudessin a continuar la seva tasca. Malgrat les limitacions de l'operació, va poder obtenir el suficient per sostenir la tasca que tant l'engrescava. La realitat actual de l'Arxiu Gavín, gairebé 20 anys després, és ben diversa de l'original: l'Arxiu ha augmentat ben bé dues terceres parts, que restaven propietat del senyor Gavín fins que n'ha fet donació als Germans Maristes. Per tal de mantenir la unitat de l'arxiu, vista la continuïtat dels materials en les dues etapes, i que el valor ve donat pel conjunt com un tot, en el qual sigui possible de trobar la seqüència més llarga possible en l'objecte de recerca, la Generalitat va accedir ben cordialment a fer cessió del seu material. L'acord finalment se signà el 20 de juny de 2007.

Mentre s'estaven duent a terme totes aquestes tramitacions, els germans maristes han adequat un immoble autònom dins del conjunt d'edificis del monestir de les Avellanes. Prèviament havia estat una fusteria, on es feia el mobiliari escolar de les escoles maristes. Amb aquesta intervenció, es rehabilitaren aquells amplis espais per acollir de forma estable l'esmentat Arxiu Gavín. Es tracta d'un edifici de dues plantes, i tota la planta superior s'ha destinat a aquesta finalitat. Disposa de tres àmbits: el dipòsit (l'espai més gran), l'àrea de treball (catalogació, recerca, estudi...) i una zona d'exposició. Tot just fa pocs mesos que s'han acabat les obres d'adaptació, i només acabar-se, ja s'hi va traslladar el gruix de l'Arxiu Gavín: tot el que, en una etapa anterior, ja havia estat portat a Tàrrrega i bona part del que el senyor Gavín encara tenia a Valldoreix, en el seu propi domicili. De moment, tot resta emmagatzemat en un espai contigu, a l'espera que s'acabi de posar el mobiliari interior del dipòsit (armaris, compactes, calaixos...), on serà col·locat definitivament tot aquest material, a partir del gener de 2008. Mentrestant, el senyor Gavín continua treballant en algunes col·leccions que han quedat a Valldoreix, fins que arribi el moment de traslladar-les també al monestir de les Avellanes.

Presentem aquí un recompte dels materials que podem trobar-hi:

MATÈRIA	INVENTARI 2007
Esglésies	102.600 blanc i negre + 18.252 color 214.000 fotografies (575 àlbums)
Patrimoni arquitectònic divers	500.000 postals del món 70.000 postals de Catalunya
Diapositives	40.200 + 148 àlbums + 28.600 fotos
Fitxer de referència	Milers
Mapes cadastre	100 mapes amb situació d'esglésies
Personatges	76.000 personatges catalans (244 caixes)
Temes comarcals	650.000 articles i documents temes: romànic, Sant Jordi, santoral, Balears, Catàleg festes majors, anuncis on surt una església, turisme...

MATÈRIA	INVENTARI 2007
Goigs	21.000 goigs
Nadal	460.000 felicitacions
Estampes o postals religioses	Sant Josep: 51.000 Sant Jordi: 2.300 Santoral: 80.000 Marededéus: 348.000 Recordatoris comunió: 25.000 Recordatoris defunció: 22.000 Recordatoris commemoratius: 9.000 Estampes diverses: 180.000
Medalles religioses	Milers
Ensenyes (pins)	Centenars
Monedes	Centenars
Segells	Milers
Escuts	
Cromos	Milers
Àlbums complets de cromos	Molts
L'Església com a símbol d'un poble	8.300 (programes festa major, anuncis, ampolles, fotografies esglésies o campanars, etc.)
Manual del Arco	Més de 6.000 articles
Jocunda	Més de 200
Llibres diversos	3.500
Acudits diversos temes	6.200
Banderins	Centenars
Diversos temes de l'Arxiu Gavín	500 llibres on ha col·laborat l'arxiu Tots els clixés de les fotografies que ha fet durant la seva vida 70 àlbums dels seus viatges 40 volums d'articles de diaris que han parlat de Gavín i de l'arxiu 40 caixes de la seva correspondència 250 trofeus i plaques de diversos homenatges 20 imatges de marededéus i Sant Josep Fitxers metàl·lics i prestatgeries 4,5 calaixos amb 16.200 fitxes
Topònims	

Encara som, doncs, en aquesta etapa d'adequació de les instal·lacions i disposició dels materials en el nou mobiliari. Al gener començarem una llarga etapa de catalogació informàtica dels diversos fons, tot i que ara mateix gaudeix ja d'un excel·lent sistema manual d'ordenació i recuperació de

la informació. El Sr. Josep Sansalvador i Castellet té a càrrec seu tot l'Arxiu Gavín dipositat a les Avellanés i, en aquests mesos, reparteix la seva activitat entre el Monestir i Valldoreix. Per concertar qualsevol consulta, mentre s'acaba d'organitzar tot plegat, es pot trucar al telèfon del

monestir de les Avellanes (973 438 006) o bé a Valldoreix (936 742 570), o escriure a l'adreça electrònica següent: arxiugavin@arxiugavin.com.

Hi sol haver una mitjana de dues o tres consultes relativament especialitzades a la setmana.

Esperem que l'esforç esmerçat per donar aquesta nova ubicació a l'arxiu pugui garantir el seu futur i millorar encara més el servei que fins ara ja ha fet a la cultura i al país, de manera totalment meritòria i desinteressada a Valldoreix, de la mà del senyor Josep Maria Gavín i Barceló.

Subvencions als arxius de Catalunya 2007

Arantxa Rovira Diez, col·laboradora tècnica de la Subdirecció General d'Arxius

Amb l'objectiu de garantir la correcta gestió i la preservació del nostre patrimoni documental, el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació convoca anualment concurs públic per a la concessió de subvencions als arxius de Catalunya que, des del 2005, es vertebrava en tres àmbits o línies de subvenció: gestió documental, descripció i restauració/conservació del patrimoni documental.

Des de la Subdirecció General d'Arxius, cada any es procedeix a la revisió i avaluació del contingut específic d'aquestes convocatòries i del seu pressupost amb la finalitat de millorar i augmentar el suport que, des de l'Administració autonòmica, es dona als arxius de Catalunya. En aquest sentit, algunes novetats del 2007 respecte de convocatòries anteriors són l'augment total del pressupost a 390.000 euros i la modificació de l'objecte de la línia de gestió documental on enguany s'ha subvencionat el tractament dels principals instruments de la gestió documental, és a dir: del quadre de classificació funcional, el calendari de conservació i el quadre de seguretat i accés. També val la pena remarcar que des dels serveis centrals del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació es treballa permanentment en la consecució d'actuacions orientades a la millora i simplificació de la

tramitació i a la transparència i difusió del procediment subvencionador. Un bon exemple de les actuacions que s'han dut a terme en aquest sentit són:

- La implementació d'un nou programari informàtic que permet la gestió unificada de totes les subvencions del Departament proporcionant informació actualitzada i instantània sobre l'estat de la tramitació de qualsevol expedient
- La normalització de formularis on s'inclouen declaracions que són validades a través d'una única signatura del sol·licitant, estalviant-li la presentació de documents annexos.
- La materialització d'una col·laboració interadministrativa, per exemple amb l'Agència Estatal d'Administració Tributària, a través del portal cat365, que estalvia als sol·licitants l'aportació de documentació que ja està en poder d'una o altra administració.
- La creació d'un lloc web exclusiu, <http://www.gencat.cat/cultura/subveci> ons, on la ciutadania pot trobar i obtenir tota la informació corresponent a les diferents convocatòries de subvenció i connectar en qualsevol moment l'estat de la tramitació del seu expedient.

Totes aquestes actuacions redonden beneficiosament en la gestió documental i el tractament de la informació pròpies d'aquesta activitat administrativa.

Sobre les dades concretes relatives a la convocatòria de 2007 de subvencions als

arxius de Catalunya, cal esmentar que el nombre total de sol·licituds presentades ha estat de cent quinze i la distribució de les sol·licituds per línia de subvenció i tipus de destinataris i destinatàries ha estat la següent:

Línia de subvenció	Entitats locals	Entitats privades	Fundacions	Totals
a) Sistema Gestió Documental *	22	–	–	22
b) Elaboració d'instruments descripció	42	14	7	63
c) Restauració i conservació	20	8	2	30
Totals	84	22	9	115

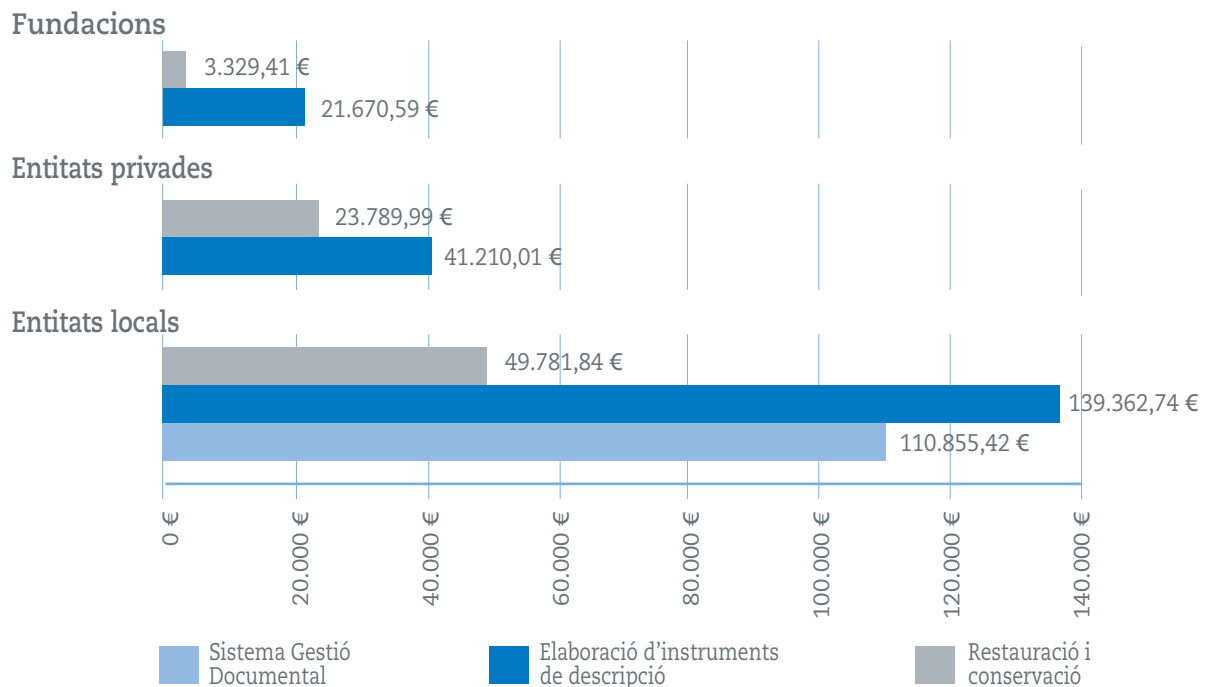
(*) Línia de subvenció destinada exclusivament a entitats locals

De les cent quinze sol·licituds presentades s'han atorgat un total de setanta-vuit subvencions.

Tretze per a gestió documental, quaranta-set per a l'elaboració d'instruments de descripció i divuit per a la restauració i con-

servació del patrimoni documental de Catalunya.

La distribució econòmica del pressupost destinat a la convocatòria –390.000 euros–, per línia de subvenció i tipus de destinatari o destinatària, ha estat la següent:

Aquests imports s'han assignat entre els beneficiaris segons la puntuació obtinguda pels seus projectes, tenint en compte que

el finançament atorgat no pot ser en cap cas superior al 50% del cost total de l'actuació subvencionada.

Memòries d'un arxivador de secà

Albert Villaró

Mobilitat

Després de les reformes, els compactes de l'arxiu on treballa l'arxivador tenen vida pròpia. En trencar-se la biga comunera –de fusta, cor de teia– que aguantava tota l'estructura, els arquitectes van ordenar que es reforçés el soler amb grans bigues, amb uns puntals estructurals més propis d'una central nuclear, però al final del procés el terra del dipòsit ha quedat amb una lleugera curvatura, una panxa suficient com perquè els armaris puguin moure's de manera autònoma. I no només per l'acció de la força de la gravetat, que són faves comptades: hom diria que els blocs no es mouen sempre igual, sinó que donen proves del fet que tenen voluntat i enteniment. Hi ha dies que es comporten amb una certa docilitat, es deixen moure amb suavitat i, un cop desplaçats, no es belluguen (o no es belluguen gaire). En d'altres ocasions es queden clavats, es resisteixen a la manipulació, i, en vèncer l'oposició, intenten retornar tan si com no a la postura inicial.

Sempre que puja la secretària nova de l'oficina tècnica a buscar un expedient d'obres, l'arxivador fa una demostració de força muscular i de física aplicada. Exagera una mica, probablement, però ha de fer per manera d'augmentar el seu ascendent sobre els seus companys. Entre esbufecs, intenta domesticar la massa documental sense aca-

bar ferit. Des de dins de les profunditats, l'arxivador assegura, amb un filet de veu, que l'esclafament per compactes és la primera causa d'accidentalitat laboral del gremi, i que, només a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, cada any tres o quatre treballadors són baixa –de vegades definitiva– per culpa de compactes sense control. La secretària escolta embadalida, i, en rebre l'expedient sol·licitat, gairebé l'agafa amb una reverència.

Però tota vanitat té el seu càstig. Un bon dia, l'arxivador endreça una capsa, una feina rutinària i que, en principi, no planteja cap precaució especial. Però els armaris tenen un mal dia. Quan l'arxivador posa el peu en un forat que havien fet els tècnics per calibrar l'estat de salut d'una segona biga –i que mai no van gosar tapar– el compacte comença a lliscar. Amb una cama fora de combat, l'arxivador no pot fer la força suficient per moure l'armari. La situació és complicada. Crítica, més aviat. De res no serveix cridar: la veu queda ofegada per tones de manaments de pagament. I ningú no el trobarà a faltar. Sense aigua ni aliments, serà només qüestió de dies. L'arxivador s'imagina que, en un parell o tres de mesos, el trobaran fet un bacallà, momificat. El salvarà la senyora de la neteja, que aquest mes toca buidar les papereres.

Bibliografia

Barcelona fotografiada: 160 anys de registre i representació. Guia dels fons i les col·leccions de l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona, Arxiu Municipal de Barcelona, 2007. (Conèixer Barcelona), 361 p.

BELLO URGELLÈS, Carme; BORRELL CREHUET, Àngels. *Protocols d'actuació en cas de desastres en els arxius.* Barcelona: Diputació de Barcelona xarxa de municipis, 2007. Estudis: Recursos culturals, 2. 115 p., 27 p.

BUSQUETS I CAMPDELACREU, Lluís-Carles. *De les estrenes a les felicitacions nadalenques a l'arxiu Joan Amades.* Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2007. 62p., 1 CD.

Els Apunts de l'Arxiu Històric de Girona. Núm. 4 (Girona, octubre 2007).

Guia dels arxius històrics de Catalunya, volum 8. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Direcció General del Patrimoni Cultural. Subdirecció General d'Arxius, 2007. Col·lecció Arxius i Documents. 296 p.

GRAU I PUJOL, Josep M. "Manuscrits conservats al Museu Comarcal de Montblanc (I)". A: *Butlletí del Museu*, 3 (Montblanc, setembre de 2007), p. XXIII.

MAÑÉ i MAS, Maria Cinta. *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona: anys 1336-1396 (volum II).* Barcelona: Ajuntament, 2007. 390 p.

MONTANYA CARRERA, Miquel. *El Tribunal de Coltellades. Alguns aspectes processals.* Lleida: Ajuntament de Lleida i Pagès Editor, 2007 (Guillem Botet: Estudis Monogràfics, 1)

MORÉ AGUIRRE, David. *El far de Sant Sebastià. 150 anys de vida.* Palafrugell: Arxiu Municipal, 2007. 160 pàgines

PLANES I ALBETS, Ramon. "Gabriel Olzina a l'Arxiu Reial de Barcelona: una certificatòria del seu treball d'inventari (1589)", *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 26 (Barcelona, 2007), p. 657-659.

TEIXIDÓ i MONTALÀ, Jaume. "L'Arxiu Comarcal del Priorat (ACPR). Un centre cultural al servei de la comarca". A: *Lo Violí. Revista Cultural del Priorat* (1r semestre 2007), núm. 3. pàg. 24-26.

TORNÉ I CUBELLS, Josep. "Catàleg de pergamins de l'actual Arxiu del Monestir de Poblet", *Arxiu de Textos Catalans Antics*, 26 (Barcelona, 2007), p. 7-282.

TORNER I PLANELL, Jordi. "L'Arxiu Gamisans ingressa a l'Arxiu Comarcal. Fotografies de Miquel Ausió i Llorenç Gamisans", *Dovella. Revista cultural de la Catalunya central*, 94 (Manresa, tardor-hivern 2007), p. 48.

RIVERO ORTEGA, Ricardo. *El Expediente Administrativo. De los Legajos a los Soportes Electrónicos.* Pamplona: Aranzadi, 2007. 228 p.

ARXIUS. Butlletí de la Subdirecció general d'Arxius. Número 51, tardor-hivern 2007.
Edita: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya.
Redacció: Subdirecció general d'Arxius, carrer Portaferriassa, 1 -Palau Moja-, 08002 Barcelona
A/e: arxius.cultura@gencat.net - <http://cultura.gencat.net/arxius>
Direcció i secretaria: Subdirecció general d'Arxius. Àrea de Coordinació general d'Arxius.
Secció de Projectes i Protecció del Patrimoni Documental
Consell de redacció: R. Alberch i Fugueras, F. Balada i Bosch, L. Cermeno i Martorell,
M. Corominas i Noguera, M. Font i Vinyes, R. Ibarra i Ollé, A. Magrinyà i Rull, B. Martínez i
Raduà, X. Pedrals i Costa, R. Planes i Albets, P. Puig i Ustrell, J. Serchs i Serra,
A. Villaró i Boix.
Disseny gràfic: America Sanchez i Albert Planas / Tipografia: PMN Caecilia.
Impressió: Printing Súria, SL. / Tiratge: 2.500 exemplars
Dipòsit legal: B-17.466-93 / ISSN: 1133-3774